

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2030, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.791

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

† Auguste Gauvain

Naša domovina šteje v tujini mnogo dragih in ljubih prijateljev. Toda Auguste Gauvain, diplomatski urednik pariškega »Journal des Debats«, umrl zadnjo soboto kot sedemdesetletni sivolas a še mladostno bojeviti starček, spada brez dvoma med največje, med najbolj iskrene in nesebične, ki so jih Jugoslavija in pred njo jugoslovanski narodi imeli v svoji zgodovini.

Gauvain je bil strasten zagovornik jugoslovanske misli že od takrat, ko jo je djakovski škof Strossmayer vrgel med strmeči svet, takrat že, ko je na zapadu še nikdo ni priznal ali ni upal priznati iz strahu pred zamero avstro-ogrske monarhije. On spada med tiste redke pojave v francoski inteligenci tedanje dobe, ki je dala poleg Gauvaina tudi grofa Begouena in Cheradama, ki so se postavili v službo malih zatiranih narodov na branik proti prodirajočemu nemškemu gospodstvu. Ob prelomu od 19. na 20. stoletje so se borili osemletni med publicisti in »Journal des Debats« je bila tribuna, od koder je prvič zaoril po Franciji klic na pomoč jugoslovanskim narodom. Posvetili so v zakoljta evropske politike in neglede na protokolna prijateljstva ali na družabne ozire so trkali maske raz obraz gotovim političnim pravkom ter podali francoski javnosti prvič jasno in pravilno sliko o narodih, ki čakajo vstajenja.

Njegova karijera, odkar je zapustil advokaturu ter 1887 prešel v časnikarski poklic kot urednik »Journal du droit international« (Revija mednarodnega prava) je predvsem posvečena jugovzhodu Evrope. 1893 je bil imenovan v mednarodno donavsko komisijo, kjer je ostal 10 let, nakar se je 1903 izvečban v jugoslovanskih vprašanjih vrnil zopet k svojemu listu »Journal des Debats« trdno odločen, da bo odsejal služil samo borbi za pravice malih, predvsem jugoslovanskih narodov. Tako je že pred 30 leti Gauvain zapustil diplomacijo, kjer ga je čakala briljantna bodočnost ter v pravem pomenu stopil v službo naše domovine, katero je spremljal ves čas od njenega idejnega postanka mimo vseh velikanskih težkoč vojne in mirovne konference, skrbno beležil z genialnim peresom vse pojave, ki so jugoslovansko misel podpirali in krepili, kot ris zasledoval vse intrige nemštva na Balkanu ter jih z neusmiljeno preciznostjo predočil javnosti, katero je trudoma vzgajal za »ljubezen teh mojih otrok«, kakor se je izražal sam pogostokrat o slovanskih narodih na jugu Evrope.

Dan za dnevom so prihajali njegovi precizni, kristalno čisti članki-uvodniki, dan za dnem jih je mednarodna publika pričakovala z veliko nestrpnostjo ter iz njih črpala pravilno gledanje na jugoslovanske probleme.

Njegovo prijateljstvo do naše domovine ni nikdar opešalo. Nobena žrtev mu ni bila preveč. Za časa aneksije Bosne in Hercegovine je bil on skoroda edini (človek tega dejstva nikdar ne more zadosti pribiti), ki je neustrašeno in neglede na osebna sovražstva, ki si jih je vsled tega nakopal, neutrudljivo pisal, učil in razlagal ter sledil je uspel, da je francoska javnost pravilno ocenjevala načrte Avstro-Ogrske na Balkanu. Drugič se je pokazal v vsej svoji veličini za časa svetovne vojne, ko so se zbirali okrog tega čudovitega moža vsi mali in zasluženi narodi iz Evrope pa doli do Male Azije. V njegovo stanovanje avenue Rapp so prihajali člani jugoslovanskega komiteja in ob njegovi roki so bili predstavljeni francoski javnosti, z njegovo pomočjo so prodrli in bili priznani. Na višku pa je bil naš Gauvain takšna mirovniški pogajatelj. Kdor je gledal vsakodnevne procesije ljudi, ki so poselele zatišno ulico poleg Champs de Marsa, kdor je znal brati na obrazih upe, s katerimi so prihajali ter tolažbo, s katero so odhajali, ta bo razumel, kaj je pomenil takrat, ko se je Evropa delila, ta slabotni, tihogovoreči starec z očmi orla in kako daleč je segla njegova pogumna beseda.

Toda komaj so se pojavile napol jasne oblike naše mlade države na obzorju, komaj je Gauvain videl vstajati ono državo, za katero se je brez odpora boril tri desetletja, za katero je žrtvoval svoj poklic in svoje premoženje, že so se začeli dvigati novi neprijatelji onstran Alp. Italija je postala iz zaveznice nasprotnica. Zopet je bilo treba zastaviti vso energijo, zopet zaviti rokave, riskirati mnoga stara prijateljstva ter se vreči v nov boj, da se rešijo za nastajajočo Jugoslavijo življenjski predpogoji na jadranskem morju. Gauvain na mirovni kon-

Dunaj, 20. apr. Italijanski ministrski predsednik Benito Mussolini je napisal za »Neue Freie Presse« članek »Boj proti carinskim zaprekam«. Članek ugotavlja, da je nemško-avstrijski sporazum glede carinske zveze zadel na odpor prav v tistih državah, ki delajo za evropsko zvezo, in sicer radi tega, ker so njihovi interesi prizadeti. V ostalem pa je vest o tem sporazumu razburila ves svet. Pozneje se je ta prvotni vtis spremenil, ker se je zdelo, da imata Avstrija in Nemčija predvsem le namen izboljšati svoj gospodarski položaj. Hendersonov predlog, naj o vprašanju razpravlja Društvo narodov, je mnogo pripomogel k razčiščenju ozračja. Fašistična Italija je sicer odpravila carinske mreže med deželo in posameznimi mesti v Italiji, toda carinsko vprašanje med državami je težavnejše in bolj komplicirano. Zgodovina nam pove, da so se vsi poskusi za združitve Evrope ponesrečili. Radi različnega plemenskega izvora, različnega podnebja, različnih tradicij, jezikov in miselnosti so nastale med posameznimi državami takšne razlike, da jih ni mogoče spregledati in carinske meje so njih naraven rezultat. Italija se je posta-

Mussolini okleva

Avstro-nemški sporazum ga ne navdušuje

vila na stališče, da ni mogoča gospodarska evropska zveza brez Rusije in Turčije. Zveza med Nemčijo in Avstrijo na gospodarski podlagi je treba po njeni zakoniti in pravni naravi še proučiti. Govorili so celo že o možnosti, da tudi druge evropske države pristopijo k zvezi; toda vse mora ostati še vedno samo v načrtu, dokler se ne dokaže pravica Nemčije in Avstrije, da se v zmislu mirovnih pogojev in protokola Društva narodov iz leta 1922 smeta gospodarsko združiti. Italija bo do konca ohranila svoje zadržanje miru in popolno ravnovesje.

Megla okrog Brianda ...

Pariz, 20. apr. ž. V »Echo d'Paris« piše Pertinax, da se je gosta megla, ki še vedno ovija Brianda, zredila že tako, da se vidi oblike njegovega načrta, to je pridobiti Avstrijo za dolgoročne kredite ali veliko posojilo, in ji odpreti trg. Isto tako je treba odpreti mejo za izvoz žita Poljski, Češkoslovaški, Jugoslaviji, Romuniji, Bolgariji in Madjarski; one pa bodo odprle mejo za uvoz industrijskih proizvodov. Težkoče bodo nastale v glavnem v tem,

ker je tu potreben pristanek prekooceanskih zemlja, posebno Zedinjenih držav in Kanade. Najtežje pa bo za to pridobiti Nemčijo.

Nervozni Nemci

Berlin, 20. apr. AA. Wolff poroča: »Deutsche Allgemeine Zeitung« omenja odklonilno stališče nekaterih avstrijskih listov do načrta avstro-nemške carinske pogodbe, stališče, ki preseneča nemške kroge. List dalje opozarja na tesno sodelovanje med listi »Der Tag«, »Allgemeine Zeitung« in »Die Stunde« s češkoslovaškimi uradnimi krogi, sodelovanje, ki — ugotavlja list — zadosti pojasnjuje stališče, ki ga ti listi zavzemajo do avstro-nemške carinske pogodbe.

Italija ne rabi denarja

Rim, 20. aprila. AA. Agencija Stefani objavlja: V inozemstvu se še vedno širi vesti o posojilu. Trdijo, da se Italija pogaja, ter omenjajo ponudbo angleških bankirjev, ki postavljajo baje jako težke pogoje. Še enkrat najkategoričneje demantiramo te vesti kot popolnoma izmišljene.

„Potreben je nov režim“

„Za mladino, ki sem jo vzgojil, ni prostora v strankah“

Zanimive izjave predsednika Jorga

Subotica, 20. apr. ž. Preteklo leto, ko je profesor Jorga v oktobru potoval v Atene na bizantološki kongres, je imel dopisnik »Jutarnjega lista« z njim razgovor, ki do sedaj ni bil priobčen. Ker je Jorga med tem prevzel vladne posle, objavlja list ta razgovor. Profesor Jorga je izjavil ob tej priliki, da so politične razmere v Romuniji zelo zastarane in rekel, da bi njegovo mišljenje lahko škodovalo vsakdanji stvari izmed Transilvanije in stare kraljevine in prineslo nerazpoloženje ene pokrajine proti drugi. Narod je vedno bolj zgubljal čut solidarnosti in pravega nacionalizma. Razen tega je vladala velika korupcija med strankami. Jorga je izrazil trdno prepričanje, da se bodo razmere obrnile na bolje. Treba je spremeniti tudi režim in nastavit mlade ljudi, ki so skromni, nepokvarjeni, zdravi in optimisti. On sam je vzgojil nekoliko generacij. Ta mladina mora stopiti na čelo političnega življenja. Taki mladini ni mesto v strankah, temveč na visokih državnih in političnih položajih. Oni so složni in edini. Oni so novi Romuni, ki ne delajo razlike od tega, kje se je kdo rodil. Njihova dolžnost je, da obnove Romunijo. Jorga je govoril proti strankam in parlamentu sploh. On sicer veruje, da je parlament dobra in potrebna organizacija, ali ne sedaj, temveč tedaj, ko se bo parlament zopet apravi v red.

Bukarešta, 20. apr. AA. Zastopnikom inozemskih listov je dal predsednik vlade Jorga sredi izjavo o položaju in o svoji politiki. Poudaril je, da je nasprotnik vseh teorij. Država je zdaj inertna in potrebno je, da se narod spet prebudi v življenje in se ponovno zave svoje moči. Čvrsto upa, da bo Romunija premagala vse težkoče. Vlada bo obdržala ono zakonodajstvo, ki se ga je narod že navadil. Mnogo osebnih prijateljev imam, je rekel Jorga, še iz tistih dob, ko sem bil z Maniom predsednik narodne kmetijske stranke. Nasprotnik sem diktaturi v Romuniji, ker naš narod nima potrebe po takem režimu. Zdaj je treba državo z dobro upravo spraviti iz nereda in napraviti red. — Zunanja politika ostane nespremenjena. Pogodbe o zvezah in prijateljstvu bomo skušali razviti s plosnosnim vzajemnim sodelovanjem na vseh poljih. Pri tem delu ne odbijamo nikogar tudi ne v notranji politiki.

Bolgarska vlada odstopila

Kriza ne bo dolgo trajala

Sofija, 20. aprila. kk. Dopoldne ob 10.30 je ministrski predsednik Ljapčev podal demisijsko. Kriza bo rešena v dveh do treh dneh. Kralj bo sprejel nekoliko voditeljev strank, preden bo dal nalog voditelju demokratov Malinovu za sestavo kabineta, kar se smatra za verjetno. Uspeh Malinova se presoja pesimistično, ker ni mnogo verjetno, da bi Zgovor kot najmočnejša stranka podpiral vlado, katere seš ne bi bil vzel iz njegovih vrst. Splošno se smatra, da bo po neuspehu Malinove misije zopet dobil naloga za sestavo vlade Ljapčev, ki bo potem najbrže sestavil svojo vlado s pomočjo narodnih liberalcev in radikalov ter morda tudi socialistov.

ferenci! Kadar se bo pisala zgodovina mirovne konference v Parizu l. 1919. in kadar se bo pisala zgodovina o rojstvu naše nove domovine, takrat se bo moralo Gauvainu posvetiti posebno poglavje, kajti, akoravno nikar delegat konference same, je bil on tista velikanska skrita sila, ki je s tiskano in živo besedo vplival na razvoj mirovne konference, da niso obveljali italijanski predlogi glede naše Adrije. Gauvain spada — v kolikor je on odgovoren za jugoslovanski misli prijazen tok v Franciji, med stvaritelje naše narodne države.

Nekega dne so posetili Gauvaina zastopniki italijanskega delegata M. s pozivom na dvoboj radi »žaljivega in sovražnega zadržanja napram Italiji in italijanskim interesom«. Kot prepričan in glo-

Bukarešta, 20. apr. AA. Zunanje ministristvo v kabinetu Jorga bo vodil finančni minister Argeanteu. Kabinet izjavlja, da bo nadaljeval dosedanje zunanjo politiko.

Ministri se bunijo

Bukarešta, 20. apr. kk. Za zunanjega ministra določeni poslanik v Rimu Ghika je brzojavno sporočil, da mora odkloniti poverjeno mesto zunanjega ministra iz družinskih razlogov. Tudi glede zasedbe notranjega ministristva tekom današnjega dne ni prišlo do odločitve. Predsednik nemške zveze v Romuniji, poslanec Rudolf Brandesch, je imenovan za državnega podtajnika za manjšinske zadeve. To državno podtajništvo se ustanovi v ministrskem predsedništvu. Za generalnega tajnika te nove institucije pa je imenovan madžarski profesor Arpad Bettay. Titulescu je hotel odpotovati v London, pa ga je kralj prosil, naj ostane še deset dni v Bukarešti. Listi pozdravljajo novo vlado z zaupanjem, vendar hočejo počakati na njeno delo. »Adeverule« je rezerviran glede demokratične politike nove vlade.

Bukarešta, 20. apr. kk. Liberalna stranka je izdala komunique, v katerem pravi med drugim: Nova vlada je s svojo objavo sporočila glavne smernice svojega programa. Pričakujejo pravilno rešitev in v želji, da bi se delovanje nove vlade razvijalo po danih potrebah in na podlagi ustavnega režima, je liberalna stranka pripravljena, da ne bo delala težkoč in bo zavzela stališče, katero bo diktirala samo skrb za stalne interese države. Tudi dr. Lupu in Grigorije Filipescu bosta podpirala novo vlado. Narodno kmetijska stranka pa se bo sestala jutri, da sklepa o svojem stališču, ter je usoda parlamenta odvisna od tega sklepa.

Bukarešta, 20. apr. ž. V soboto sta se Titulescu in maršal Avarescu skregala. Titulescu je maršalu povedal, da ga obišče. Med tem mu je pa Avarescu odgovoril, da bo rajši prišel on k njemu, ker ga noče razžaliti v svojem stanovanju. Ko je Avarescu prišel k Titulescu, mu je ta rekel naravnost v obraz, da bi bilo dobro, če bi se vrnil, odkoder je prišel.

Sofija, 20. aprila. AA. Bolgarska agencija poroča: Po koncu seje ministrskega sveta danes dopoldne je predsednik vlade Ljapčev šel v dvor in predal kralju ostavko vlade. Nato je Ljapčev izjavil, da je storil to zato, da omogoči kralju Borisu po koncu parlamentarnega zasedanja konsultiranje šefov strank v svrhu sestave nove vlade. Po odhodu iz dvora je Ljapčev rekel, da bo vlada, ki je v ostavki, začasno še dalje vodila posle.

Sofija, 20. apr. AA. Politični krogi pričakujejo, da bo kralj Boris poveril mandat za sestavo nove bolgarske vlade na široki meščanski in demokratiški osnovi voditelju demokratske stranke Aleksandru Malinovu. Nova vlada bo vodila priprave za splošne volitve, ki bodo junija.

boko veren katoličan je Gauvain odklonil ta barbar-

Ban in podban v Belgradu

Belgrad, 20. aprila. l. V Belgradu se nahajata ljubljanski ban dr. Marušič in podban dr. Pirkmajer, ki poročata na merodajnih mestih o tekočih zadevah dravske banovine.

Ljubljanski župan tudi

Belgrad, 20. aprila. AA. Načelstvo mesta Ljubljane z mestnim načelnikom dr. Pucem na čelu je danes dopoldne posetilo finančnega ministra, ki mu je predalo proračun mesta Ljubljane za letošnje leto. Dalje je finančno ministristvo prejelo proračun mesta Niša. Oba proračuna bosta rešena prihodnji teden.

Berlinski župan meri 2 m 15

Berlin, 20. aprila. kk. Mesto Berlin je bilo eno leto in pol brez svojega višjega župana. Danes pa je bil kot novi višji župan postavljen na magistratu dr. Sahm. Dr. Sahm meri 2.15 m.

Zagreb: 180.000 prebivalcev

Zagreb, 20. apr. ž. Po dosedanjem ljudskem štetju bi imel Zagreb okoli 180.000 meščanov. Definitivni rezultat bo znan v teku tega tedna, a vsi statistični podatki se bodo lahko porabljali koncem tega meseca.

Slovo nemškega diplomata

Belgrad, 20. apr. l. Odpravnik nemškega poslanštva dr. Adolf Windecker je premeščen iz Belgrada v centralo. Dr. Windecker je bil odpravnik nemškega poslanštva v Belgradu od julija 1928 in si je na svojem mestu s svojim ljubeznivim nastopom pridobil številno prijateljstvo. Izkazal se je za zelo dobrega diplomata v naši prestolnici. Dr. Windecker je diplomat od kariere, ki je dosedaj služil v raznih državah, sedaj pa je odpoklican v nemško zunanje ministristvo.

Revolucionarna epidemija v Ameriki

London, 20. apr. kk. V Hondurasu je izbruhnila revolucija. Središče vstaje je v mestu Progresso. Vstahi korakajo proti pristaniškemu mestu Tala. (Honduras meji na Nikaraguo.)

Newyork, 20. apr. kk. Vstahi so pod vodstvom generala Ferrara zavzeli mesto Progresso. Pri nadaljnjem prodiranju proti pristanišču Tala pa so jih vladne čete zavrnile. Središče revolucije so pristaniška mesta, ki so obenem tudi središče velikih angleških interesov za kavo in sladkor. Ameriško mornariško ministristvo je poslalo v Honduras tri križarke.

Upor na Azorih zadušen

London, 20. aprila. kk. Položaj na Madeiri je nespremenjen, vstaja na Azorih pa se je že zrušila. Najprej so se vdali vstahi na Terceiri, potem pa tudi na Pontal del Ghada, Graciosi in St. Georgesu.

Lizbona, 20. aprila. AA. Vlada naznanja, da so se uporniki v Ponte del Gada na Azorih vdali. Nekateri so zbežali na Kanarske otoke.

Agrarna posojila

Zeneva, 20. apr. ž. Evropski odbor za agrarne kredite, kateri je osnovan na lanskem sestanku, je imel danes sestanek. Predsedoval mu je francoski minister Poncet. V tem odboru sodeluje 18 držav. Gre za osnove mednarodne banke za agrarne kredite. Seja je bila tajna. Poncet je v svojem govoru poudarjal važnost o organizaciji agrarnih kreditov. Osnovanje takega kreditnega zavoda bi bila ena največjih nalog sedanjosti, ker je kriza težka in stalna. V centru in zapadnem delu Evrope vlada velika potreba za kreditom, agrarci v nekaterih slučajih plačujejo celo do 50% obresti. Povzdigniti je treba življenjski standard tega ljudstva, a za vse to je treba sodelovanje mednarodnega kapitala, to je agrarnega kreditnega zavoda. S tem bo v Evropi dosežena atmosfera miru in skupne delavnosti. Po razpravljanju tega vprašanja je prešel odbor na dnevni red.

Dunajska vremenska napoved. Nobene izpremembe.

Titulescu propadel

Novo vlado sestavil prof. Jorga

Bukarešta, 18. apr. Z. Titulescu je sestavil svojo vlado osebnosti in strokovnjakov, v kateri je on predsednik in notranji minister. Zunanji minister bo Jan Ghica, romunski poslanik v Rimu. Diminutiv piše danes »Jitfaj«, da so ostali ministri sledeči: Finančni minister Manoiilescu, dosednji trgovski minister, vojni minister Kondescu, dosednji vojni minister, trgovski minister ing. Vasilescu, univerzitetni profesor v Bukarešti, poljedelski minister Komaraescu, prometni minister Garoflid, bivši državni sekretar, a v vladi bosta tudi Argetoianu in prof. Jorga.

Titulescu je izjavil, da gre danes ob pol 12 dopoldne v dvor in je verjetno, da bo vlada imenovana že tekom dopoldneva, a tukaj po imenovanju nove vlade bodo ministri položili prisego.

Kralj je ponoči izdal dekret, s katerim sklicuje parlament za 22. t. m. in na prvi seji bo Titulescu razložil ostalim ministrom program njegovega finančnega in gospodarskega načrta. Parlamentu bo vlada predlagala nekoliko zakonskih načrtov, kot n. pr. zakonski predlog o dopolnitvi ali spremembi zakona o volitvah in novi finančni zakon. Ta vlada bo le prehodna, ker se Titulescu še vedno pogaja s strankami radi sestave vlade narodnega edinstva. Po vsej Romuniji vlada veliko razburjenje, posebno v političnih krogih in sicer radi tega, ker vlada še ni sestavljena oziroma ker se sestava iste ni javila v tisku. V zvezi s tem se širijo razne kombinacije, ki vzbujajo ljudstvo.

Adeverul piše, da se bodo volitve vršile od 18. do 25. maja. Titulescu bo osnoval novo stranko. Vodja te stranke bo član njegovega kabineta. — Dr. Maniu je obljubil Titulescu, da bo njegovo politiko podpiral, toda njegova stranka ne bo dala ljudi v vlado osebnosti.

Bukarešta, 18. aprila. Kk. Politična kriza se je tekom današnjega dne senzacionalno preokrenila. Kralj je poklical k sebi Titulescu in mu izjavil, da želi Argetoianu za notranjega ministra. Titulescu je odgovoril, da je to nemogoče, ker v primeru, če se imenuje Argetoianu, ne more računati na pomoč parlamenta. Nato je šel Titulescu k Maniu in mu sporočil željo kralja. Med tem časom pa je Argetoianu predlagal profesorju Jorgi, naj on prevzame sestavo vlade, Jorga je odšel k Maniu in zahteval pomoč narodne kmečke stranke za vlado Jorga z Argetoianom kot notranjim ministrom. Maniu pa je v imenu stranke odrekel pomoč. Titulescu je nato ob 6 zvečer šel h kralju in mu spričo novega položaja vrnil poverljeni mandat.

Kralj je nato poveril sestavo vlade profesorju Jorgi in zahteval, da mora pripadati kabinetu tudi Argetoianu. Jorga je potem sestavil vlado tako:

Ministrski predsednik in notranji minister: prof. Jorga;

notranji minister: Argetoianu;

minister za zdravstvo in javna dela: dr. Cantacuzeno;

trgovski minister: Manoiilescu;

notranji minister: dr. Camarazescu, bil dosedaj regionalni direktor v Valahiji;

zunanji minister: Ghica, sedaj romunski poslanik v Rimu;

prometni minister: Valcovici, rektor tehnike v Temesvaru;

pravosodni minister: Hamangiu, sodnik kassijskega sodišča;

kmetijski minister: Jonescu Sisestii;

vojni minister: general Amsa Stefanescu.

Zvečer ob 20.30 je novi kabinet prisegel pri kralju. Pri prisegi so manjkali zunanji minister Ghica, ki je v Rimu in so ga brzojavno pozvali v Bukarešto, dočim vodi začasno njegovo ministrstvo Jorga. Dalje je manjkal pri prisegi tudi notranji minister Camarazescu, ki se nahaja na deželi in bo šele jutri prišel v Bukarešto.

Jutri ob enajstih bo prva seja ministrskega sveta. Ministrski svet bo izdal manifest po vsej deželi. Vlada se bo predstavila parlamentu, ki bo v kratkem sklican. Če bo vlada tam dobila nezaupnico, bo parlament razpuščen. Že sedaj pa se lahko reče, da bo parlament izrekel vladi nezaupnico.

Trgovski minister Manoiilescu je danes izstopil iz narodno-kmečke stranke. Od članov novega kabineta pripada sedaj narodno-kmetijski stranki samo Camarazescu. Ni znano kako bo uredil svoj odnos z narodno-kmetijsko stranko.

Jorga je moral svojo vlado sestaviti v najkrajšem času. Peljal se je osebno k vsem ministrskim kandidatom, da jim sporoči nameravano imenovanje. Katerega ni dobil doma, mu je pustil vizitnico, s katero sporoča, da bo dotični na željo kralja imenovan za ministra. Za kmetijskega ministra Jonescu Sisestija pa je napisal na vizitko napačen naslov, tako da Jonescu ni prišel k prisegi. Hitro so mu telefonirali naj vendar pride. Jonescu o vsem ni nič vedel in je začudeno vprašal kakaj gre, in ko so mu povedali, da je imenovan za ministra in da mora vrti k prisegi, je jezen odvrnil, naj se ne delajo norca in ne zbijajo šale. Šele potem so mu z osebnim odposlancem razjasnili novi položaj.

Morda ni prepozno

Jugoslavija je letos prvič postavila lasten paviljon na milanskem velesejmu. Italijanski tisk se je o zunanosti in o notranji ureditvi kakor tudi o kakovosti razstavljenega blaga prav laskavo izrazil. »Il Popolo d'Italia«, ki ga urejuje Mussolinijev brat, meni, da se je v preteklosti storilo mnogo za okrepitev trgovskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, mnogo pa se lahko napravi v bodoče v vzajemno korist obeh držav; novi paviljon Jugoslavije je močan činitelj sporazuma in sodelovanja med obema državama, kar so njegovi priveditelji tudi želeli.

Fašistični tisk torej priznava, da bi bilo tesnejše gospodarsko sodelovanje med obema državama tudi Italiji v korist in da je temu tako, dokazuje tudi nedavna ostru gonja fašističnih listov proti nam, češ, da Jugoslavija nalašč ne kupuje okraj Jadrana. Naši listi so po večini zavrnili ta očitek, trdeč, da Jugoslovani ne kupujejo več toliko blaga v Italiji iz enostavnega razloga, ker jim druge države dajo isto, ako ne še boljše blago, ceneje. To bo gotovo glavni vzrok, da hodijo Jugoslovani raje drugim kupovati blago kakor v Italijo. Toda edini vzrok pa vendar to ni in vsakdo mora priznati, da gre tudi na tem pozorišču ena glavnih vlog politiki. Gospodarsko sodelovanje bo pri istih gospodarskih pogojih vselej tesnejše med dvema državama, ki tudi politično sodelujeta, kakor med državama, ki se politično med seboj pobijata. Tudi našega trgovca vendar ne moremo ponižati na prazen avtomat, brez duše in sira, ki z odprtimi usti slepo drvi za mizlo kovino. Tudi trgovec mora imeti svojo dušo, kakor ima svoj jezik, svojo narodnost in kakor se priznava k določenim državi; iz tega nam fašistični ideologi, ki ne prenehajo postavljati duha nad stvarjo, skupnosti in države nad posameznika, gotovo ne bodo oporekali.

Neglede na splošne smernice

ki se povsem križajo s se je na poti gospodarskega zblizanja kamen, ki s se večjo težo pritiska na naša srca, to je usoda naših bratov v Italiji. Kje so že tisti časi, ko so manjšinski politiki ponižno prihajali pred tron rimskih oblastnikov z iskreno ponudbo, da zgradijo na ramenih Slovanov most, bi bi vezal obe državi, vhod in zapad! Danes zija na mestu, kjer bi moralo stati to mostišče, prepad, ki so ga izkopale žrtve fašistične politike in ki ga gore zlata ne morejo napolniti. In čez grobišča in razvaline vseh kulturnih ter gospodarskih pridobitev živega dela našega narodnega telesa ne morejo z mirnim srcem niti najhladnejši razumski računari, ki jih je rodila današnja doba materializma. Kaj pomaga spodbujanje Mussolinijevega lista k tesnejšemu gospodarskemu sodelovanju, če pa je drugi milanski list še te dni celo vrsto člankov porabil samo za to, da oriše naše ljudstvo kot narod hlapcev, blatarjev in razbojnikov, ki ni vreden svobode, temveč železne pesti? Prav »Popolo d'Italia« nas je še nedavno obmetaval s »vinskimi pustirji« in čete italijanskih prostovoljcev, med katerimi je korakal tajnik »Italijanske akademije« in namestnik glavnega tajnika fašistične stranke so rjule »Svinje, Jugoslovanci«.

Mnogi izmed nas so se dali zapeljati, misleč, da je zadnji naval na naš življenj in posebno na duhovščino v Italiji delo več ali manj neodgovornih Avenantijev. Modestijev in Relijev, pa vam sam predstavnik osrednjega vodstva fašistične stranke — in v fašistični Italiji je stranka — poziva že podivjane podrejene na ostrejšo borbo proti Slovanom in pokaže na stanovne, duhovnike, odvetnike in učitelje, po katerih naj četaši lopnejo. Ali je bila takoj nato povsem slučajna fašistična provokacija v Ajdovščini, ki so jo še edini slovenski odvetniki in trgovci plačali z ječo, drugi pa z begom? Ali je bila res samo plod trenutnega razburjenja grožnja nekoga italijanskega zdravnika, milnigena častnika, slovenskemu duhovniku v Istri, naj ne pridiga več slovenski, sicer mu sašisti razbijajo glavo? Ali je mogoče, da vam postajni načelnik, to je državni namestnik vrže s kolesa in natepe katoliškega župnika, ako bi ne vedel, da ne bo kaznovan, marveč da prejme za to kulturno delo še pohvalo? In kaj naj si misli naš trgovec o pravnih razmerah v državi, ki dopušča, da se po goriških ulicah z zasnehom izprehajajo ljudje, ki so nedavno razbili vse napise slovenskim trgovcem, namreč slovenski primke, ker slovenski uipisi že davno niso več dovoljeni? Potuha in tudi navodila prihajajo torej od

Gospodarski položaj v Italiji je danes takšen, da radi verjamemo, da si fašisti želijo tesnejšega gospodarskega sodelovanja z nami. Mi smo svojo dobro voljo že neštokrat pokazali in med drugim postavili paviljon na velesejmu, kjer je še lansko leto izlival šotor »italijanske« Dalmacije. Sedaj je na Italiji, da pokaže z dejanji, da ji je res na gospodarskem zblizanju. Morda je še čas. Fašistična Italija mora z novo politiko napram slovenski manjšini naše gospodarske kroge prepričati, da sta v Italiji še zajamčeni osebna varnost in lastnikova pravica, skratka, da je Italija pravno urejena država.

Za zboljšanje tele. službe

Belgrad, 18. aprila. AA. Na poziv prometnega ministra g. Lazarja Radičevića je bila sklicana za danes konferenca vseh oblastnih direktorjev poštinih in telefonskih direktorjev v državi, da razpravljajo o vprašanju zboljšanja poštne, telegrafskega in telefonskega prometa. Prvo sejo je otvoril osebno prometni minister Radičević. Prisotna sta bila poleg vseh direktorjev tudi pomočnik ministra dr. Ratajević in načelnik pošto-telegrafskega oddelka. Seje bodo trajale nekoliko dni, dokler ne končajo razpravo o vseh vprašanih v pošti, telegrafski in telefonski službi naše države.

Turneja marib. Glasbene Matice

Niš, 18. aprila. I. Ze smo v četrttem mestu po programu naše turneje, to je v Nišu. Sprejem je bil prisrčen in lep. Prebivalci Niša so v polnem številu prihiti na postajo, da sprejmejo Slovence. Po oficijelnem pozdravu predsednika občine ing. Sandoreviča se je za sprejem zahvalil matični predsednik Arnuš. Kakor v vseh drugih matičnih predstavah turneje, se je tudi v Nišu razvil sprevod s predstavnikih oblastev humanitarnih društev in z vojaško godbo na čelu. Kakor v vsakem mestu, smo bili tudi tukaj gostje mestne občine. Pri obedu je najprej pozdravil predsednik pevskega društva »Branko«, ravnatelj gimnazije Milinković. V imenu bana moravske banovine nas je pozdravil načelnik prosv. oddelka Krajičan.

Koncert se je zvečer vršil v polno razprodani dvorani. Med drugim so se udeležili koncerta gosp. ban Zivanović, bivši minister Cvetković, visoki uradniki in najodličnejši predstavniki družbe. Vse točke programa so bile sprejete z velikim razumevanjem in burnim aplavzom. Več pesmi so morali ponoviti. Koncert je bil zaključen z velikim aplavzom, ki ni hotel prenehati, dokler ni zbor zapel še dve pesmi. Po vsej dvorani so se začeli burni klici: »Živeli bratje Slovenci!« Po koncertu smo bili povabljeni po kapelniku g. Sečini v hotel »New-york« na čevapčice, niško specialiteto.

Kruševac, 18. aprila. I. Po vseh mestih naše turneje, kar smo že imeli svoje koncerte, smo bili krasno sprejeti. Neopisljiv pa je bil v Kruševcu.

Jugosl. razstava v Bratislavi

Bratislava, 18. aprila. AA. Danes je bila v paviljonu Slovaške Umetniške Besede otvorjena jugoslovanska razstava grafiknov, diagramov in fotografij, ki ga prireja centralni presbrijo pri predsedništvu ministrskega sveta. Razstava je pod pokroviteljstvom jugoslovansko-čehoslovanske lige.

Ker je razstava doživela velik uspeh v Pragi in Brnu, je v Bratislavi vladalo zanjo veliko zanimanje. Ob otvoritvi so se abrali množestevlini zastopniki političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, osebno sta bila navzoča predsednik pokrajinske uprave dr. Orsag s šefom predsedništva dr. Halo, dalje so bili jugoslovanski generalni konzul v Bratislavi Mihetič, vsi tuji konzuli v Bratislavi, namestnik predsednika občine Kraus, predsednik Slovaške Umetniške Besede arhitekt Jur-

Ta dan je večina ljudi pustila svoje delo in prišla na kolodvor, da nas pozdravi. Najlepše pa je bilo, da nas je narod obsipal s cvetjem. Vse mesto je bilo v zastavah in evetju. Vojška godba je igrala na čelu in moški zbor pevskega društva »Obilič« nam je zapel v pozdrav prelepo pesem »Iz brat-skeg zagrljaja«. Pozdravil nas je v imenu Kruševca častnikar Milutovac. Za sprejem se je zahvalil g. Arnuš. Razvil se je lep sprevod skozi okrašeno mesto in se ustavil na trgu pred spomenikom v kosovski bitki padlim junakom, ki je zelo lep in zgrajen iz kamna in bronu. Na podnožje kipa je stopil predsednik pevskega društva »Obilič«, ki je v krasnih besedah opisal zgodovino Kruševca. — Poudaril je, da je tu iz Kruševca car Lazar povelj svoje junake na Kosovo polje. Kot živa priča one dobe stoji še vedno del Lazarjevega gradu in po njem imenovane Lazarjeve česme. Naglasil je velik pomen slovenske pesmi, ki je za medsebojno spoznavanje neprecenljive vrednosti.

Nato je spregovoril g. dr. Tomišek prvo slovensko besedo. Ves dan smo bili gostje pevskega društva in mestne občine.

Zvečer se je vršil v nabito polni dvorani koncert. Pozdravil nas je v začetku g. Protlić in med koncertom predsednik pevskega društva g. Novaković, ki je izročil dirigentu zbora g. Mirku krasen venec. Po koncertu se je vršil banket, katerega so se udeležili tudi vsi predstavniki oblastev in humanitarnih ustanov. Na željo občinstva je moral moški zbor zopet zapeti nekatere pesmi.

ković, šef tiskovnega oddelka Kalač, predsednik novinarskega sindikata in glavni urednik lista »Slovenski Dennik« Houšek. V imenu prosvetne zveze se je otvoritve udeležil tajnik Vratina, dalje so bili navzoči zastopniki bratislavskih listov in člani jugoslovanske kolonije.

Predsednik čehoslovansko-jugoslovanske lige dr. Bela je otvoril razstavo z govorom, v katerem se je zahvalil centralnemu presbriju, ki je dal tudi Bratislavi priliko, da se seznani z napredkom kraljevine Jugoslavije na vseh področjih narodnega življenja zadnjih 10 let.

Razstava bo odprta do 22. aprila. Iz Bratislave se preseli v Poznanj, kjer bo otvorjena v okvirju tamkajšnjega velesejma.

Sovjetska naročila v Nemčiji

Berlin, 18. marca. AA. Danes so objavili vsebino rusko-nemškega dogovora o industrijskih dobavah sovjetski Rusiji. Po tem sporazumu je Rusija naročila v Nemčiji približno za 600 milijonov mark industrijskih proizvodov. Naročila bodo dana tvrdkam med 15. aprilom in 31. avgustom. Sovjetska trgovinska delegacija v Nemčiji jamči, da se bodo ta naročila tudi v resnici izvršila. Raznim industrijskim skupinam je nemška vlada zajamčila kredit od 14 do 19 mesecev.

Sovjeti gradijo trg. mornarico

Moskva, 18. aprila. AA. Molotov je kot predsednik vrhovnega sveta za delo in obrambo predložil vrhovnemu gospodarskemu svetu in ljudskemu komisarju za ceste in prevoze spomeniko, ki v njej zahteva naj se izdajo ukrepi za obnovo nekdanje ruske trgovinske mornarice. Molotov poudarja, da je 90% ruskega izvoza navezanega na vodno pot, da pa je ruska trgovinska mornarica pri tem prevozu malenkostno udeležena. Na ruskih ladjah naj postane kapitan zopet odločilni činitelj in odgovorni vodja, ki se mu morajo poskrbiti ne samo mornarji, marveč tudi strojniki.

Drobne vesti

London, 18. aprila. AA. Pokojni sir Lamington Werthington Evans, ki je umrl 13. februarja, je zapustil 118.000 funtov sterlingov. Razen nekaj volil prijateljem, je pripadlo vse to premoženje njegovi družini. (32 milijonov Din).

Milan, 18. aprila. AA. Včeraj je bil s kratko slovesnostjo izročen jugoslovanski paviljon upravi milanskega velesejma.

Pariz, 18. aprila. AA. Iz Buenos Aires poročajo: Nova vlada je prisegla.

Iz Bolgarije

Sofija, 18. aprila. AA. Bolgarska agencija poroča: Kralj Boris je zaključil sedanje zasedanje parlamenta. Ceremonija je imela poseben sijaj radi tega, ker je bila kraljica Jovanka prvič v parlamentu. Kralj je prečital prestolno besedo ter naglasil dejstvo, da sta dve zakonodajni dobi mogli v zakonito predvidenem roku zaključiti svoje zakonodajno delo. To je znak, da so se razmere stabilizirale in normalizirale. Kralj je priznal aktivnost parlamenta na zakonodajnem polju. Naglasil je gospodarsko krizo, ki jo mora Bolgarija skupno z ostalimi državami prebroditi. Dejal je, da radevolje prizna, da so bili napravljeni z naporom vsi koraki, da država pride iz tega stanja. Pri izhodu iz parlamenta so kralja in kraljico živahno pozdravljali.

Sofija, 18. apr. Z. Ob priliki zaključka 22. zakonodajnega periodičnega zasedanja sobranja, je prišel tudi kralj Boris na svečano sejo. V svojem govoru je izrekel radost, ker je sobranje ostalo zdrženo do po zakonu predvidenega roka, kar je znak, da se razmere normalizirajo. Kralj je prišel na sejo tudi s kraljico Giovanno, kateri so bile prirejene ovacije.

Australija v boju z bankami

Melbourne, 18. aprila. AA. Zvezni zakladni minister Theodore je v avstralski skupščini izjavil, da so banke odklonile nadaljnjo podporo vladi. Nadaljeval je, da banke pokušajo dobiti nadzorstvo nad vlado. Svaril je banke, naj ne vztrajajo pri svojih namerah, ker bi bila vlada drugače prisiljena ustaviti plačilo čekov, izdanih v poravnano izdatkov, ki jih je dovolil parlament. Vlada bo nadalje prisiljena, da odpove razne pogodbe in ne izpolni svojih obveznosti. Zakladni minister je končno izrazil upanje, da bodo banke preklicale ultimatum in tako preprečile grožnjo krizo. Ministrski predsednik je dejal, da bo razpuštil zbornico, ako bo senat odklonil zakonski načrt o emisiji državnih zadolžnic. Splošne volitve bi se vršile v tem primeru že meseca julija.

Belgijski profesor izginil v Italiji

Bruselj, 18. aprila. Kk. V Bruslju je vzbudila senzacija afera mladega belgijskega profesorja Moulina, ki je odšel o Veliki noči z nekaterimi svojimi prijatelji na izlet v Italijo, pa se ni vrnil v Belgijo. Profesor Moulin je studiral leta 1927 in 1928 na vseučilišču v Bologni in deloval tam kot blagajnik neke ustanove. Bil je znan radi svojih protifašističnih nazorov in se sedaj bojuje v Bruslju, da je v Italiji zapadel izjemnemu sodišču za varstvo države. Danes so študenti v Bruslju sklicali protestno zborovanje in zahtevali pojasnil od italijanskih oblasti, ki trdovratno molče. Zahtevali so tudi, da se zunanje ministrstvo obrne na konzulat v Milano, kjer je izginila sled po mladem profesorju. Zahtevali so tudi, da belgijsko poslanstvo v Rimu pozveduje po profesorju. Do sedaj ni bilo mogoče zvedeti, kje se profesor nahaja.

Norveška brez časopisa

Kakor znano, imajo na Norveškem velik delavski boj, v katerem en del delavstva stavlja, drugi del pa so delodajalci odslovili od dela. Vsega skupaj znaša številni delavci v tem boju dostoj nad 100.000 mož. Ker delodajalci pritiskajo na delavstvo, so v nedeljo 12. t. m. delavske organizacije sklenile, naj stopijo v štrajk tudi stavei in tiskarji meščanskega časopisa. Ker podeželski časopisi že itak ne izhajajo več, bo Norveška ostala sedaj brez časopisa.

Trgovina Marija Rogelj

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 26, priporoča svojo veliko zalogo manufakturnega blaga, izgotovljenih plaščev, oblek, predpasnikov za odrasle in otroke, damsko in moško perilo, fino in navadno. Naše geslo: »Majhen zaslužek, tem večji promet«.

Ljubljanski peki pred sodnikom

Ljubljana, 20. aprila.

Pred kazenskim okrajnim sodnikom s. o. s. Jankom Müllerjem se je danes vršila razprava proti 48 pekom iz mesta in okolice. Najprej so bili vsi ovađeni zaradi pregreška proti členoma 8 in 9 zakona o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije, naposled pa je vršilec dolžnosti državnega tožilca razširil obtožbo na prestopke po § 382 kaz. zakona zaradi prekršitve banske odredbe.

V porotni dvorani, ki je bila doslej popolnoma zapuščena, se je danes točno ob 8.30 zbralo nad 40 ljubljanskih pekov, da se v prvi vrsti zagovarjajo zaradi navijanja cen in v drugi vrsti zaradi prestopka po § 382 kaz. zakona. Dvorana je bila v širih klopih zasedena samo z obtoženci, a med občinstvom je bilo opaziti mnogo zastopnikov javnih oblasti in korporacij. Sodnik s. o. s. Janko Müller je otvoril razpravo in je omenil, da bo treba popolnoma točno obravnavati vse slučaje. Opozoril je obtožence na to, če jim je znana vsebina ovađbe. Obtoženci so soglasno pritrdili, da jim je znana, nakar je začel sodnik zapisovati generalije posameznih obtožencev. To je trajalo nad eno uro, nakar je bil določen kratek odmor. Po odmoru se je pričelo zasliševanje posameznih obtožencev, ki so v svoje opravilo predlagali svoje kalkulacije in pojasnjevali svoje obratovanje. Med občinstvom je bilo opaziti tudi dva zastopnika mariborskih pekov, ki sta z veliko pozornostjo zasledovala potek razprave.

Obtoženci so predložili sodniku pismene kalkulacije, ki se nanašajo na pečenje belega in rženega kruha. Kalkulacije so se vjemale v tem, da so peki delali z najnižjimi dobički in da sploh niso vračunali njim običajnega 8—10 odstotkov čistega dobička. Zasliševanje posameznih obtožencev je nato trajalo do 13. nakar je bila razprava prekinjena do 15.

Tudi na popoldanski razpravi se je nadaljevalo zasliševanje posameznih obtožencev, ki so kratko izjavljali, kako so bili primorani povišati cene kruha. V glavnem je šlo v prvi vrsti za to, ali so obtoženci organizirali sestanke za povišanje cen kruha. Odborniki pekove zadrage in drugi, ki so se doličnega sestanka 11. februarja udeležili pri Mraku na Rimski cesti, so izjavljali, da so smatrali za umestno povišati cene kruha, ker se je povišala tudi cena moke. Glede sestave cenikov pa so se izgovarjali na to, da so imeli kot funkcionarji obtožna na razpolago stare cenike, ki so jih dali tiskati z vsem besedilom. Vsi obtoženci pa so zatrjevali, da so delali v dobri veri, da niso imeli namena kršiti kako oblastno odredbo.

Najvažnejše je bilo zaslišanje načelnika pekove zadrage g. Josipa Meznarčiča, ki je prostodušno v vseh detajlih pojasnil potek, kako je prišlo do povišanja cen kruha. Sam je izjavil, da so na sestanku 11. februarja sklenili povišati cene kruha in da bo posebna deputacija to objasnila g. banu dravske banovine, kar je tudi storila. Sam je

nastopal v imenu zadrage, kar mu je bilo po pravih zdruge predpisano. G. ban je vzel njih želje na znanje. Predložil je sam kalkulacijo za 18. februar, po kateri stane 100 kg ržene moke z režijo za kruh 481 Din, a za 100 kg bele moke z režijo za beli kruh 576 Din. Pripomnil je k temu, da še ni vstrel 8—10 odstotkov dobička.

Vsi obtoženci so predložili pri zaslišanju primerno slične kalkulacije in so navajali, da imajo v kritje »izgube« najboljši dobiček pri luksuznem pecivu, ki ne spada pod zakon o pobijanju draginje. Treba je naglasiti, da v resnici nekateri mali peki izhajajo z jako minimalnimi dobički, a da veliki umejo najti primerno kritje.

Na podlagi popoldanskega zasliševanja obtoženih pekov je naposled sodnik odredil, da se razprava v pogledu pregreškov proti členom 8 in 9 zakona o pobijanju draginje preloži in da se izreče samo sodba o prestopku proti § 382 kaz. zakona, to je, razprava zaradi navijanja cen je bila preložena, sodnik pa je razglasil sodbo, po kateri so bili nekateri pekovski mojstri kaznovani zaradi prestopka po § 382 kaz. zakona in sicer načelnik zadrage g. Josip Meznarčič in Ivan Bizjak na 2400 Din denarne globe, oziroma v odgovarjajočo zapornico kazni. Približno osem drugih obtožencev pa je bilo obsojenih na globo 840 Din — vsi pa z odlogom na eno leto pogojno. Ooročen je bil Ivan Prosen, kakor tudi poslovodja pekarnice Bončar Josip Svare.

Izkopavanje starin

Belgrad, 18. aprila.

Zadnja leta beleži srbska arheološka znanost precej bogatih odkritij. To je na vsak način rezultat široko zasnovanega dela, ki se v zadnjem času vse bolj razvija. Posebej g. Nikola Vulić si je na tem polju stekel velike zasluge. Najbolj zanimajo posamezni deli južne Srbije. Znan je bogato odkritje nekaterih bolgarskih arheologov v bližini Trebeništa pri Ohridu. Tam je bilo med svetovno vojsko izkopanih šest starih grobov (iz 6. stol. pred Kr.), ki so bili napolnjeni z dragocennimi predmeti in zlatom. Dognalo se je, da so to grški grobovi in da mora v bližini ležati zakopano mesto, ki je bilo prebivališče teh tako bogatih ljudi. G. Vulić, ki je podrobno proučeval rezultate bolgarskih znanstvenikov in se špeccialno zainteresiral za izkopine iz Trebeništa (danes to območje nazivajo Gradište), je lani nadaljeval z izkopavanjem in odkril sedmi grob, ki po bogastvu in dragocenosti prav nič ne zaostaja za onimi, ki so jih med svetovno vojno našli bolgarski arheologi. O svojih odkritjih je imel koncem lanskega leta cel ciklus poučnih predavanj.

Ker našim arheologom in njih društvom manjka finančnih sredstev za izkopavanja večje stila, je prišlo do dogovora med nekaterimi našimi in nemškimi arheologi in njihovimi organizacijami, ki ga je pa sankcionirala tudi država. To je dogovor med belgarskim muzejem in nemškim Arheološkim inštitutom, ki ga je potrdilo tudi prosvetno ministrstvo. Nemški Arheološki inštitut vrši v prisotnosti delegata belgarskega muzeja izkopavanje v Gradištu pod pogojem, da ima berlinski Arheološki inštitut pravico objavljati najdenih predmetov, dočim predmeti sami ostanejo last belgarskega muzeja.

V ta namen sta pred enim tednom dopotovala v Belgrad gg. Johann von Reischwitz, ki se bavi z zgodovino in arheologijo južnih Slovanov, in prof. Wilhelm Unverzagt, ki je ravnatelj berlinskega muzeja in eden od urednikov revije »Prähistorische Zeitschrift«. Pred par dnevi sta odšla na teren. V kratkem bo delo v polnem teku. Pričakovati je novih odkritij, ki bodo nov dokaz o pomenu, ki ga je Balkanski polotok igral v davni zgodovini pred mnogimi stoletji.

K temu bi rekli le: Imamo v Jugoslaviji sami dovolj arheologov, ki bi znali doseči isto, kar znata nemška strokovnjaka. Denar za te namene pa bi se tudi dobil.

O našem zračnem prometu

Belgrad, 17. aprila.

Zračni promet se pri nas rapidno in ugodno razvija. Pred nekaj dnevi sem na tem mestu poročal o novi liniji Skoplje-Solun, ki je otvorjena včeraj. Stare zračne linije ostanejo še za naprej. Novovo bo vezano Sarajevo s Sušakom s pristajanjem v Splitu. Ta nova linija ima posebno opravičenost ravno v dejstvu, da več naše najzanimivejše centralno (v geografskem pomenu) središče, to je orijentalški nadahnjeno Sarajevo in Bosno sploh, z Jadranom. Pričakovati je številnega odziva, posebej med inozemskimi turisti. Na ta način bo naš zračni promet izbornu služil propagandi za lepote naše zemlje in ravno na terenu kot je oni med Sarajevom in Severno Dalmacijo, ki je tako nedostopen in prometno zaostal, naravnost idealno izbril kratko zračno razdaljo in obiskovalcem našega Jadrana prihranil dolge krožne vožnje skozi Dubrovnik ali celo Zagreb.

Po izjavi glavnega ravnatelja našega Društva za zračni promet g. Tadije Sondermajerja dobimo s 1. junijem nove trimotorne aeroplane, ki bodo oskrbovali promet na linijah Belgrad-Sarajevo-Podgorica in Belgrad-Sarajevo-Split-Sušak-Zagreb. Tudi brezžična telegrafija bo vpeljana na njih. Prednost novih aparatov bo v tem, da lahko brez posledice nadaljujejo vožnjo tudi v slučaju, če eden od treh motorjev trenutno odpove. To je pa principijelne važnosti na onih progah, ki se nahajajo v težkem terenu kot je pri nas ravno proga za Sarajevo in od tam obe, ona za Podgorico v Črni gori in druga za Sušak.

Termin, v katerem bodo posamezne proge zavzete, je naslednji: Belgrad-Zagreb-Graz-Wien od 1. maja do 30. septembra vsak dan v obe smeri; Belgrad-Skopje-Solun od 16. aprila do 15. oktobra, v torek, četrtek in soboto iz Belgrada, v ponedeljek, sredo in petek iz Soluna; Belgrad-Sarajevo-Split-Sušak-Zagreb od 16. junija do 12. septembra, odhod v torek in petek, povratek v sredo in soboto; Belgrad-Sarajevo-Podgorica od 15. junija do 14. septembra v ponedeljek in četrtek v obe smeri.

rov, kar jih je v jami. Velikanski prostor, spodaj odprt, kot bi prišel v veliko cerkev. Od stropa visje krasni kapniki — tisočletno delo čudežne narave. Velikosti so različne, do 2 m (ne 6; no pa bo to tudi »kmalu«, morda čez nekaj tisoč let). Glas nekam volto doni, zanimivo je poslušati večglasno petje (...). Prej pa ne gremo dam, da se bo delov dan, da se bo delov dan, dan v Turkov jami'... Iz tega mesta je tudi zanimiv fotografski posnetek, ki predstavlja skupino kapnikov na steni (glej sliko). — Od tod dalje je sicer še dostopno, a še slabo raziskano in brez dvoma bodo odkriti še lepi predeli.

In čeprav bi bilo samo to, kar je do zdaj znane, nudi jama lepo sliko podzemljakega sveta, tudi zanimivejšo, ker je v alpskem svetu. Morda bo kaj podobnega kot je ona jama pod Babjim zobom g. Zupanova jama, morda ima pa čisto svoje geološke in fiziološke zanimivosti. Zdjaj je potrebno, tujno potrebno le to še, da jo razišče kaka znanstvena ekspedicija. Bajje pride kmale iz Ljubljane.

Vesti s Primorskega

Branjski župnik vnovič napaden

»Slovenec« je že poročal, kako so fašisti pod vodstvom štanjelskega postajnega načelnika vrgli s kolesa branjskega župnika Kosa in ga pretepili. Fašisti so se spravili nad župnika, ker je opravil na praznik sv. Jožefa, ko smo v Jugoslaviji molili za brate v Italiji, slovesno službo božjo v Stanjelu. Fišisti so dejali, da je storil v znak solidarnosti z molitvami pri nas. Za veliko noč so fašisti vnovič pretepili župnika Kosa. Italijanska učiteljica je prinesla v velikočnem tednu g. župniku šop cvetlic, ovit s italijansko trobojnico, čes, naj ga postavi pred božji grob. Župnik je učiteljici razložil, da ni navada na Goriskem, da bi nosili v cerkev rože, ovite z zastavami, pa naj bi bile slovenske ali državne; on da ne more prekršiti teh običajev, ker bi se sicer verniki nad tem pohujševali. Župnik je nato ukazal cerkovniku, naj izloži šopek brez traka. Zato so se potem fašisti, ki jim ni šlo za božji grob, pač pa za zlonamerno izizivanje, na omenjeni način maščevali nad župnikom.

Drugemu duhovniku grozi z revolverjem

Župniku iz Kobjeglave so fašisti grozili z revolverji, ker ni dal zvoniti za fašistovsko slavo na tiho nedeljo 22. marca.

Tretjemu naložijo visoko denarno kazen.

Župnik Banko v Sv. Ivanu od Škrne je moral plačati 500 lir globe, ker je občinski načelnik po 4 mesecih nekako zvedel, čes, da je župnik prodal enega prašiča, ne da bi prodajo prijavil na županstvu v Višnjaju. Načelnik se je hvalil po Višnjaju: Sem že pokazal tistemu ščavu!

Dušljive bombe med procesijo.

V Idriji so fašisti med velikonočno procesijo vrgli dušljive bombe, da onemogočijo petje in molitev.

Po Vipavskem hodijo fašistovski emisarij že tudi po hišah in pritiskajo na ljudi, naj otroke učijo molitve po laško.

Žalostne razmere v reški škofiji

Ljubljana, 17. aprila.

Ze pred leti se je naš list bavil z žalostnimi razmerami v reški škofiji, ki jih ni mogoče pripisati samo fašističnemu pritisku, temveč tudi omahljivosti visokih cerkvenih predstojnikov. Vrhovna cerkvena oblastva so tedaj tudi posegla vmes in nekaj časa je kazalo, da se bo za slovenske vernike obrnilo na bolje. Sodeč po zadnjih vesteh pa gre na slabše. Priobčujemo te vesti z namenom, da bi preprečili večje zlo, to je pogubo neštevilnih duš, ki se tudi po krivdi višjih cerkvenih krogov na Reki odvrtaajo od cerkve. Nedavno je sv. stolica pozvala v Rim reškega škofa, toda kljub temu ni ta izpremenil svojih smernic v cerkveni politiki, ki se gotovo ne skladajo z znanjem vesoljstva rimske cerkve.

Prejeli smo:

Dasi so versko-politične razmere v Juljski krajini povsod slabe, je vendar zlasti še v reški škofiji najslabše. To dokazuje že čudno ravnanje predstojnikov v deščem semenišču, kjer se vzgajajo bodoči duhovniki. Konkreten primer: Dva gojenca sta pisala iz zavoda svojemu župniku voščilno pismo za god. Semeniški prefekt je obe pismi raztrgal in zahteval od fantov, naj pišeta italijansko. Gojencem so bile prepovedane celo slovenske ali hrvaške molitvene knjižice. Reški škof je letos že tretjič pozabil izdati pastirsko pismo za Hrvate in Slovence. On pastiruje samo Italijane. V Opatiji se patri Olivetanci, ki upravljajo župnijo, nočejo naučiti niti za silo hrvaškega jezika. Premškega župnika je škof šajno pozval, naj nagovarja starše, da bodo pošiljali otroke v italijanski otroški vrtec. Na Reki, kjer je kaka tretjina Slovanov, v nobeni peterih župnij ne besede pridige v hrvaškem ali slov. jeziku, nobene službe božje v hrvaščini in v škofiji, ki je po večini slovenska, ni v stolnem kapljnju niti enega Slovana. Po škofiji se obéutno širila propaganda valdavskih protestantov, ki širijo med narod hrvaške in slovenske brošure.

Prijeta vlomilska tolpa

Vlom na postaji — Onemogočena poroka.

M. Sobota, 19. aprila.

Nele M. Sobota, marveč vsa okolica govori o dogodkih, ki so se odigrali zadnje dni. V nedeljski številki smo poročali o celi vrsti vlovov in tatvin. Storiteli so zapustili sledove, a samii so izginili kakor da jih je zemlja vžela.

Tem vlovom je sledil vlom na tukanjčni železniški postaji. Neznani vlomilci so po noči vdrl v dva vagona. Izposodile so si iz vagonov dve tolesi in vse hal blaga. Kar se tiče blaga, so bili precej izbirični. Eno balo preprostega blaga za moške predpiskne so vrgli v jarek za postajo in so odniali samo svileno blago.

Vest o vlovu se je naglo raznesla. V ranih jutranjih urah se je govorilo samo o tem. Zadeva je bila prijavljena orožniški postaji. Orožniki so takoj začeli z zasledovanjem, ki je vodilo kmalu do uspeha. Aretirana sta bila neki Z. z Veščica in njegova mati, potem pa tudi drugi soudeleženci.

Podrobnosti o aretacijah še niso znane, a vsi znaki kažejo, da prinesejo ti dnevi senzacionalna

Stara mati zgorela

Grozen požar pod Kravcem

Šenturška gora, 19. aprila.

Turistom, ki so hodili iz Kamnika na Sidraž mimo Sv. Lenarta mimo Jasovce k Sv. Ambrožu in na Kravcem, je znano, kje sta zgornji in spodnji Jagodici v soseski Sv. Lenarta, župnika Šenturška gora nad Kamnikom ali na dalj Cerkljami. Še debelo uro po Sv. Ambrožem.

Pri Spodnjem Jagodcu je 19. aprila v nedeljo vse pogorelo. Požar je najbrž nastal v stanovanju stare matere, ki je s hčerjo bivala v prvem nadstropju, ki je bilo vse leseno. Po ceveh iz peči se je najbrže polagoma vnel les, in ponoči ob 3 je

izbruhnil požar. Hči je svojo 6letno hčer rešila iz sobe k sosedu, potem je hitela nazaj iskat mater, pa je ni mogla rešiti, in se je sama zelo opekla. Sin zgornje Jagosce je tudi poskušal rešiti sosedovo mater, pa ni mogel, in se je sam komaj rešil skozi okno. Stara mati se je zadušila in zgorela. Našli so jo na njej brez nog do kolen, in brez rok do komolcev. Njegov dan je še obiskala svojo hčer, omoženo v Dvorjah pri Habianu s Cirilom Hudo-bivnik.

Ga... ni bilo... blizu samo en sosed, gasilna društva pa n... iz doline tri ali štiri ure v hribe.

Praznik slovenske pesmi v Kamniku

Kamnik, 20. aprila.

Včeraj se je vršil v Kamniku koncert slovenskih narodnih pesmi, na katerem je sodelovalo 10 pevskih zborov kamniškega pevskega okrožja. Za koncert je vladalo veliko zanimanje in je bila zverana Kamniškega doma do zadnjega kotička zasedena. Na koncert je prišlo veliko število obiskovalcev iz vsega kamniškega okraja, pa tudi iz Ljubljane se ga je udeležilo mnogo odličnih gostov, med njimi ravnatelj drž. konservatorija g. Matej Hubad, višji kapelnik g. dr. Jos. Cerin, skladatelj prof. g. Marko Bajuk itd.

Pred izvajanjem je pozdravil navzoče občinstvo in vse poslušalce radia, zlasti brate onstran meje, predsednik kamniškega pevskega okrožja g. Anton Stergar, nato pa so živahno pozdravljeni nastopilo posamezni pevski zbori. Vsaki točki je sledil zaslužen aplavz, vsi zbori so častno rešili

svojo nalogo. Najbolj so ugajale pesmi vseh treh kamniških pevskih zborov in pesmi meš. zborov iz Dobain Radomelj. Pred izvajanjem pesmi, ki so jih peli združeni zbori pod vodstvom g. I. Primožiča, je spregovoril nekaj besed o slovenski narodni pesmi skladatelj g. prof. Bajuk. Njegovim izvajanjem so navzoči pritrjevali z burnim aplavzom, slovenska pesem je zmagała tudi v Kamniku.

Koncert je prenašala ljubljanska radio postaja, ki je oddajala tudi v Zagrebu. Prenos je bil razmeroma dober, bil bi pa mnogo boljši, ako bi bili pevci pravilno razvrščeni pred mikrofonom. Treba bi se bilo pač ozirati na to, da pojo pevci pred celim svetom in ne samo pred kamniškimi poslušalci.

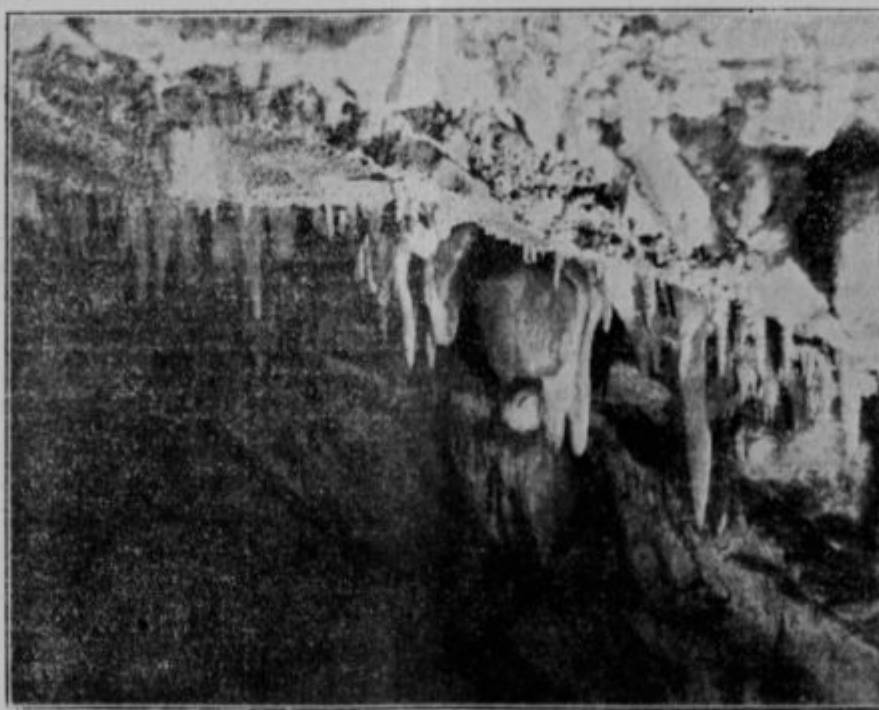
Po koncertu so se pevci slikali pred kamniškim domom. Občinstvo pa se je zadovoljno razšlo z željo, da bi se podobne prireditve vršile čim večkrat.

V Turkovi jami

Podnart.

Ze smo svoj čas poročali o »Turkovi jami« v Malem vrhu nad Rovtami pri Podnartu. Ni sicer na novo odkrita, poznali so jo pač že domačini, a vendar še ni popolnoma raziskana. Vendar pa bi bilo sprito njene lepote škoda, če bi ostala skrita, zlasti če, če pomislimo, da to ni kraški svet, ampak tipično alpski. Dejstvo pa je danes, da Turkova jama

stranski rov, z neznatnim vhom, a takoj za njim se odpre tipičen podzemeljski svet, ki se takoj razširi v nekako posebno višico dvorano, — prvi kapniki, mokra tla, Pozor, nevarnost! Plezati je treba štiri metre čez višico ploščo, mokro polico, oprimeš se le za majhne skalne izrastke in če ti zdrsne — 20 m v prepad. Prav na tem in morda edinem mestu bo treba v kratkem zabiti kline in napeti vrvi. Sicer ni bogve kako nevarno, pa vendar

Skupina kapnikov v globini 100 m

ni več »breznož«, kakor ga ljudje imenujejo, ampak prava podzemeljska jama s svojo bodočnostjo. Zdjaj se ljudje že na daleč okrog menijo: »Kdaj bomo šli v Turkovo jama?« Na belo nedeljo je gotovo dosegla v številu obiskovalcev svoj rekord: 60.

Od znane Turkove gostilne je do jame 10 minut, torej od Podnarta 1 uro.

Ze vhod sam je zanimiv. Elipsast, s premera 3 in 4 m, nato pada v isti obliki v kotu 45° kakih 60 m in se nekoliko oži. Še nič posebnega, skale kot zunaj. Od tod, pravijo, gre isti rov še naprej, a je vhod s kamenjem zasut. To je glavni rov, a od tega se v globlini nekako 40 m odcepi

odkritja. Najbolj zanimivo pri dosedanjih razkritjih je, da je aretirani Z. hotel biti danes pri poroki. Načrt se mu je izjalovil in kakor je izjavila nevesta, ki ni vedela, da je njen ženin vlomilec in tat, poroke sploh ne bo.

O stvari bomo še poročali. Za sedaj lahko pri-pomnimo še to, da je najbrže ravno ta tolpa iz-vršila tudi prejšnje neobjavljene vlove.

Katoliška akcija

in politične stranke

Rim, aprila 1931.

K vprašanju razmerja med katoliško akcijo in političnimi strankami je *«Osservatore Romano»* 14. aprila zavzel določeno stališče, ki je v nekaterih odzihih nabelno važnost. Iz omenjenega se lahko povzamemo dobesedno naslednje:

Nikogar ni, kateremu bi bilo neznan, da je Katoliška Akcija sodelovanje laikov pri hierarhičnem apostolatu cerkve. Zato bi moralo biti vsakemu, tudi površnemu opazovalcu jasno, da je K. A. po svojem bistvu, po svojem namenu in svoji tisti odvisnosti od cerkvene hierarhije nekaj povsem drugega, kakor so politične stranke. Politične stranke so organizacije, ki se trudijo, da na polju zakonodaje pospešujejo pod posebnim vidikom javen blagor. Jasno je, ako cerkvena oblast čisto poudarja razliko med K. A. in strankami, ne dela tega zaradi tega, ker se boji, da bi bilo mogoče K. A. sploh v kakih deželah zamenjati z ekstremnimi ali nekrščanskimi strankami. Nasprotno je tukaj preveč očitno, da bi bila zamena med K. A. in kako stranko mogoča.

Nasprotno je pa razlikovanje jako potrebno v katoliških državah, kjer se lahko zgodi, da stoji K. A. pred več političnimi strankami, ki imajo versko-naravno usmerjenost in nudijo dovolj pogoja za čuvanje pravic cerkve. Ker imajo katoliški pravico in dolžnost, da sodelujejo tudi na političnem polju za obči blagor, jim je na prsto dano, da se priključijo enim ali drugim izmed teh dovoljenih strank, katere pač bolj odgovarja njihovu lastnemu nazoru in željam. Iz tega torej sledi, da se Katoliška akcija ne sme postaviti v službo le ene izmed teh dovoljenih strank. To bi se vendar reklo, vpreči avtoriteto Katoliške akcije za rešitev bolj tega, kakor onega posamičnega vprašanja v politiki ali narodnem gospodarstvu.

med tem ko imajo na teh poljih katoličani kot taki svobodo diskusije in mišljenja.

Vendar pa so dežele, kjer katoličani ne stoji nasproti večini dovoljenim strankam (takšnim namreč, ki bi nudile dovolj pogoja za božje in cerkvene pravice), ampak je samo ena stranka, ki daje to poročilo. Pojem je jasno, da med Katoliško akcijo, ki se briga za versko in naravno usodo naroda in to stranko, katere ji more na političnem polju in v zakonodaji nuditi varno brambo, obstoja sorodnost, v neki gotovi meri celo enakost stremjenja. Katoliški morejo namreč v danem slučaju samo s pomočjo te stranke izvesti učinkovito obrambo božjih in cerkvenih pravic, ki so obenem tudi neporušljive pravice duš, katere sicer ogražajo versko sovražne stranke, ako pridejo do moči.

Zato nikakor ni izključeno, da v takem slučaju med možni Katoliške akcije in onimi imenovane stranke pride ne sicer do kakšne istovetnosti ali politične zveze, pač pa do sodelovanja, ki je mogoče priručnejše, kakor kje drugod. Ponavljamo pa, da je stvar cerkvene avtoritete, kateri je zaupana skrb za duše, da določi splošna načela, v posameznih slučajih pa daje konkretna navodila za praktično delo.

V vsakem slučaju pa bo Katoliška akcija s svojim vzgojnim delom pripomogla, da ne bodo samo na verskem in naravnem polju, ampak tudi v političnem in socialnem življenju rasli državni dobri državljani, ki bodo mogli tudi na političnem polju dati svoje najboljše za blagor države. Katoliška akcija im apovsod nalogo zbirati katoličane pod vidikom višjega ideala resnične blaginje splošnosti, tako da morejo v danem slučaju na skupni bazi brez oziroma na vsa dovoljena svojaka mišljenja skupno braniti, višje interese vere in pravice.

Zgodba o bogatinu in ubogem Lazarju na Madjarskem

Težko je nujti deželo, kjer bi za delavstvo in lasti za kmetijsko delavstvo bilo tako slabo poskrbljeno kakor je na Madjarskem. Socialni reformi, kolikor jih Madjarska sploh pozna, so bili v prvi vrsti deleži indusirijaki delavci, med tem ko glavne mase delovnega proletariata sestavlja poljedelško delavstvo. V isti agrarni državi, ki pred vojno sploh ni poznala brezposelnosti, je danes samo izmed kmetijskega prebivalstva do 200.000 brezposelnih, to je 40% vseh nezaposlenih, ki jih izkazuje statistika.

Glavno krivdo na teh nezdruženih socialnih razmerah nosi veleposestvo, ki ima svo državno oblast v roki in se stanovitno brani prepotebne zemljiške reforme, ki bi pomogla do zemlje tistim, ki na njej delajo in jo obdelujejo. Izmed 16 milij. jehov obdelavane polja odpade 6 milij. jehov na takšna veleposestva, katerih vsako obsega preko 1000 jehov, medtem ko 30% kmetov živofari kot lastniki ali najemniki na kosi zemlje, ki ne obsega preko 10 jehov, a 50% celokupnega kmetijskega prebivalstva nima niti kosčka zemlje. Lahko rečemo, da je 80% kmetijskega prebivalstva na Madjarskem sploh brez lastne zemlje ali pa poseja le majhen, nezadosten del.

Madjarska je imela v zadnjih letih tudi slabe letine. Kmetijska proizvodnja se mora kakor v drugih agrarnih državah resno boriti za tržišče. Gospodarski računajo vrednost madjarskega agrarnega donosa na 6 milijard pengov, na katerem pa je preko 2 milijardi hipotek, to se pravi, da je madjarsko kmetijstvo za dobro tretjino zadolženo.

V takih razmerah se ni čuditi, če se med kmeti širijo socialistične in boljševistične ideje. Samo v zadnjem času so bile ustanovljene štiri kmetijske stranke, ki se kar kosajo med seboj v radikalizmi. Veliki škof Prohaska je v svojih spisih čisto opozarjal javnost in vlado na nesocialne agrarne razmere v državi. Njegovega posredovanja se je največ zahaljalo, da je 1. 1929 vlada izvedla vsaj delno agrarno reformo, s katero je razdelila med kmete 1.100.000 jehov zemlje, in sicer 870.000 jehov med take, ki so bili do tedaj sploh brez posesti in 230.000 med male kmete. Ta socialno-politična akcija je bila gotovo pomembna, toda nikakor ne zadovoljiva, zlasti ker se pravili veleposestev sploh ni dotaknila ter so razmere na kmetih še nadalje ostale kričeče nesocialne, kakor smo zgoraj pokazali.

S smrtno škofa Prohaska in dolgoletnega de-

lovnega ministra dr. Vassa, ki je umrl lani v septembru, se je batil, da bo zaslala vsaka socialna akcija na Madjarskem. Zato je vzbudilo bolj večjo pozornost, ko je te dni napisal jezuit Csavossy v katoliški reviji »Magyar Kultúra« daljši članek, kjer neusmiljeno žigos nesocialne agrarne razmere v deželi in ostro prijemla plemstvo, ki sicer ob vsaki priliki ponosno opozarja na svoje krščanstvo, a njuna nič srca in nič čuta za trpeče in stradajoče nižje sloje. Naj navedemo le nekaj stavkov iz razprave, ki jo je Csavossy naslovil »Vera v posmrtnost in praktično življenje«:

Bog ostane slejkoprej zadnji cilj človekovega življenja. Da je ta nadnaravni cilj mogoče doseči, zavisi v marsičem od naravnih pogojev. Gospodarska stiska je danes tako velika, lakota tako splošna in stanovniške razmere so tako nevdružne, da verske resnice, če izvzamemo posamezne junaške duše v teh ljudskih plasteh, čisto odpovedo. Brez gotove količine zemeljskih dobrin si komaj moremo misliti čednostno življenje. Kjer je boj za goli obstanek celodnevna skrb, komaj ostane še časa za obisk cerkve. Kdor strada, le težko odpira svoja usta k molitvi. Kadar človek njuna nič več izgublja, je samoposebi razumljivo, da se bo pečal s prevratnimi mislimi, kako ustvariti razmere, ki mu bodo pravičnejše. Če je vse telo pokrito z nesnago, bo tudi duša težko čista ostala.

Zapomnimo si, da je od površnega krščanstva le korak k farizejstvu. Ni drugega kakor farizejska hinavščina je, če kdo dolgece opominja k potrpežljivosti, da jih toliko laže gospodarsko izrablja. Kristjanom te vrste je vera samo sredstvo, s katerim brzdajo narod, da mu tem več lahko ukradejo... Kristus ni taka španska stena v varstvo bogatinov, borz in trustov, da bi se uboge nemoteno lahko izrabljalo... Krivično odtrgovanje za služba je greh kakor usmrtitev kličevnega življenja... itd.

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Članek je zadel v živo in ima Budapesta svojo senzacijo, zlasti ker jezuit Csavossy pripada bogati plemiški družini, ki ima obširna veleposestva. Več vodilnih listov ga je ponatisnilo na prvem mestu. V razvoju dogodkov pisatelj tudi francosko revolucijo smatra za zgodovinsko in vzgojno potrebno, ki se bo ponovila, če Evrope v zadnjem hipu ne obseneči pamet. »Ako današnji moretli ne naprej vztrajajo pri izrodkih kapitalizma, potem gremo v drugo katastrofo: prišla bo svetovna revolucija — a ne brez krvi.«

Aretacije v Istri

Novi glasovi za Slovence v Italiji

Sušak, 20. apr. V nedeljo 22. marca so v Cerovlju luntje peli hrvaške pesmi. Trile so bili radi tega aretirani in gnani v pazinsko zaporo: Opašič Josip in Bertolci Vladimir iz Pazina ter neki drugi Opašič iz Cerovlja. V Pazinu čakajo na sodno razpravo.

V Lanišča je bil ples na veliko noč popoldne. Skupina fantov je pela hrvaške pesmi. Aretiranih je bilo radi petja deset fantov, drugi so se razbežali in jih iščejo. Aretirance so gnali v Buzet, kjer čakajo v zaporu na sodno razpravo.

Iz Lanišča je neki 14 leten fantič, Josip Zmak, šel brez potnega lista v Jugoslavijo k stricu. Fant nima ne očeta ne matere, le enega, tudi mladotelnega, brata. Po očetu, ki je padel v vojni, sta dobivala sirotinsko pokojnino. Ko se je Josip Zmak vrnil od strica v Lanišče, so ga aretirali, ga držali tri mesece v ječi (14 letnega!) in bratoma vzeli pokojnino.

Na Proseku pri Trstu so na veliko sredo aretirali 15 letnega fanta. Držijo ga v zaporu, ne da bi navedli razloge, zakaj.

Manjšine proti Italiji

Dunaj, 20. aprila. kk. Pred cerkvijo sv. Karla je bilo večerj veliko manifestacijsko zborovanje za nemške južne Tirolce, katerega so se udeležili tudi na Dunaju živeči Hrvati in Slovenci. Predsednik Andreas Hofer-Bunda in znani iredentistični voditelji južnih Tirolcev p. Innerkofler je v svojem govoru navajal, da so se južnotirolski Nemci zvezali s Hrvati in Slovenci v svrhu krepkeje propagande proti sedanji manjšinski politiki.

Berlin, 20. apr. Holandski katoliški list »Maasbode« je priobčil poročilo o fašistični gonji proti slovenskim in hrvaškim katoličanom v Italiji. List poroča med drugim, da je sv. oče poslal v Julij-

sko Krajino vizitatorja v cseli kapucinskega škofa Luke Passeto, da preišče razmere. Ta je sv. očetu že poročal o položaju. Zanimivo je, ugotavlja list, da ni fašistični tisk nič poročal o preiskovanju papežev vizitatorja, čeprav se je ta mudil med en mesec na Primorskem.

Praga, 20. apr. »Lid« prinša na uvodnem mestu članek o fašističnem preganjanju slovenskih in hrvaških katoličanov v Italiji.

Zagreb, 20. apr. »Jutarnji list« po zanesljivih informacijah prinša, da je na obeh ki hiši v Matuljih ob obletnici laičarskega dogovora bila razobešena italijanska zastava, ker se ta dan proslavlja kot narodni praznik. Ponosi pa je ta zastava izgubila. Pozneje se je čulo, da jo je nekdo zažgal. Oblasti so zaprle 36 naših ljudi, ali pozneje se je zvedelo, da sta to zastavo zažgala dva mladenika. Ves ta dogodek jasno kaže, kakšnih metod se poslužujejo Italijani in kako postopajo z našim narodom.

Čiščenje v fašistični stranki

Milano, 20. aprila. kk. Tajnik fašistične stranke, poslanec Giuratti je imel nagovor na milansko fašisto, v katerem je slavil univerzalnost, večno trajanje in imperialno voljo fašizma, ki imunizira Italijo proti vsem vplivom spremembe režima iz inozemstva, kakor se je sedaj zgodilo v Španiji. Dalje je navajal, da je v času, odkar je tajnik, stranko temeljito očistil. Od 126.000 preizkušenih članov v Milanu, jih 57.000 ni več sprejel, 34.000 pa suspendiral. To revizijo bo še nadaljeval. Na povelje Mussolinija bodo v teku enega leta 400.000 članov italijanskih organizacij opremili s hitrim napredovanjem, da bodo mobilnejši. Mladinskim zvezam se bo v ozkem krogu dovolila svoboda diskusije. Gotovo katoliške akcije pa so odveč in nevarne, ker že fašizem sam vzgaja mladino v veri očelov.

Pogajanja za pomorski sporazum

Anglija pripravljena, da gre še dalje

London, 20. aprila. AA. Danes se je sestal v Londonu redakcijski odbor trojnega pomorskega sporazuma. Nocoj prispe iz Pariza francoski delegat Massigli z najnovejšimi francoskimi predlogi. V soboto je prvi lord admiralište Alexander izjavil, da bodo delegati razpravljali o vprašanju, ali je možen sporazum na osnovi Hendersonovega osnutka in italijanskih in francoskih predlogov. Alexander je nadaljeval: »Treba je svetu povedati, da je Anglija več kot enkrat pokazala svojo dobro voljo za razorožitev. Naša pomorska bojna sila je

za polovico manjša kot leta 1914. Za pomorsko razorožitev smo več storili kot vse druge države. Pripravljeni pa smo, da gremo še dalje. To pa je možno edinole, ako bodo druge države čimprej sledile našemu vzgledu.

Z enostransko razorožitvijo ni možno zagotoviti in ojačiti svetovnega mira. Upajmo, da bodo sedanji razgovori odstranili vse nesporazume in omogočili nadaljevanje naše politike in odkritosrečno razpravo na prihodnji svetovni razorožitveni konferenci v Ženevi.

O davku na poslovni promet

Ljubljana, 20. aprila.

V vrsto lepo uspešnih prireditev, ki jih prireja Trgovsko društvo »Merkur«, je prišleli nedvomno zadnji, ki se je vršila v soboto ob pol 9 v restavraciji »Zvezde«. Občinstva, ki se je želelo udeležiti tega predavanja, je bilo toliko, da ni moglo vse dobiti prostora v nabito polni dvorani. Večer je otvoril predsednik »Merkurja« dr. Fran Windischer, ki se je zahvalil za zelo obilen obisk na prireditvi. Prav tako se je zahvalil tudi predavatelju, da se je odzval vabilu društva. Hkrati pa je poudaril ves veliki trud, ki so ga imele zainteresirane korporacije, da bi se omilile trdote, nejasnosti in preobčutne preobremenitve v osnutku za ta zakon.

Predavatelj, zbornični konzulent g. Frane Zagar, je nato v glavnem izjavil naslednje:

Prvotni prometni davek je obremenjeval uvoz in izvoz. Poleg tega smo imeli davek na luksuz ter davek na industrijski in veleposredniški promet. Trgovci in obrtniki pa so plačevali mesto prometnega davka še enkratno pridobitno. Govornik je nato navajal razna stališča nekdanjega »prebalskega« in »srbijskega« gospodarstva, kako naj bi se poslovni davek pobiral, če že mora biti enkrat uveden. Ta stališča so si med seboj nasprotovale, pač iz različnih davčnogospodarskih miselnosti. V l. 1922 je bil uveden nov prometni davek. Ta davek je obremenjeval vsako fazo prometa blaga od proizvajalca preko trgovca do konsumenta, pač pa je oporečal uvoz in izvoz. Ta davek, točno posnet po češkem zakonu, ni bil primeren za naše razmere. V sedmih letih je državi prinesel pol-druge milijardo, od katere je samo Slovenija plačala 300 milijonov Din, čeprav ima Slovenija po približnih ocenah samo desetino gospodarske moči vse države. To pa zaradi prenatrpanega izvajanja raznih predpisov v Sloveniji. Govornik nato opisuje, kako je prišlo do sedanjega zakona o davku na poslovni promet.

Novi davek obremenjuje oboje enako: blago, ki je producirano in konsumentirano v notranjosti države, in blago, ki je uvoženo v državo. Sedanji zakon o davku na poslovni promet je posnet po avstrijskem, ki je na glasno, da je tehnično jako popoln. Smisel tega zakona je, da zajame davek za eno in isto blago samo enkrat za vse faze, in sicer tam, kjer je to najlažje in uspešnejše, to je pri producentu, odnosno pri uvozu. Po tem sistemu se pobere davek v notranjosti pri producentih, ko se blago odda v promet, uvoz pa v carinarnici. Ker zagrabl ta davek blago skupno, se imenuje skupni davek.

Izdelana je bila za ta davek nova tarifa. V tarifi je navedeno za vsako blagovno vrsto, koliko znaša davek, kje se ta davek plača, odnosno, kdo ga plača. Bistvo skupnega davka kaže zgled: Za navadno kavino surogate je skupni davek 1,6%. Plača ga producent. Recimo, da tovarna proda 50% neposrednemu konsumu, 50% pa trgovcu. Za prvi slučaj predmeta plača 1,6%. S tem je pokrit prvi prehod blaga. V drugem slučaju gre od trgovca na konsumenta z vsemi včetimi stroški za 20% dražje. Od 50% blaga znaša davek 0,3%, od trgovčevega dobika 20 odstot, od 50 odstot, pa znaša davek 0,1%, torej skupno 2,6%. Glede tako ugotovljenega davka velja pravilo, da je pokrit promet, dokler ostane blago v nespremenjenem stanju.

Ako je blago predelano ali obdelano, se snajtra to za nov predmet, ki je podvržen ali skupnemu ali obnovenemu davku. Producent železa plača n. pr. na železo davek 1,6%. Ako ključavničar kupi to železo in napravi iz njega svoje izdelke, plača na to izdelke nov poslovni davek, to je od 1,7% do 2,3%.

Za gotove predmete pa je v tarifi določeno, da krije skupni davek na nepredelano blago tudi že vse predelave blaga. Med te spadajo moka, kakao, mесо, les, usnje, sladkor, alkohol, tkanine, barve itd. Proizvajalec od skupnega davka torej oproščen. To so na primer: pekli, izdelovalci čokolade, preiskovalci, mlazarji, čevljarji, izdelovalci

bonbonov, ruma, likerjev, konjaka, krojači, pleškarji, črkočlikarji itd. Ker je tako urejeno, imenujemo tak davek: skupni kombinirani davek. Pri obdelavi pa je treba upoštevati še dodatni davek. Za gotove finalne produkte se plačuje dodatni davek na skupni davek, plačan na dotične sirovine ali polizdelke. Tako plačajo davek peki od mlečnega in maslenega kruha ½%, slaščičarji 1%, industrijski izdelovalci pohištva 1% (obrtniki pa so prosti), dežnikarji 1½%, lekarnarji 1%.

Trgovci plačajo za nekatere podeželske izdelke 1% pri prehodu vsakega blaga. Brivci, prevozniki, svobodni poklici plačujejo vsi po 1% na bruto dohodke poslovnega prometa.

Za davek pri uvozu pa velja, da plačujejo uvozniki pri železniškem prometu davek na fakturno ceno, h kateri je prišlela še carina in dovozniki stroški. Za uvoz po pošti pa velja davek na petkratno carino.

Knjigo so dolžni voditi vsa delniška podjetja in podjetja z omejeno zavezo, dalje vsa industrijska podjetja, ne glede na višino investiranega kapitala, in pa vsi obrati z nad 500.000 Din letnega prometa.

Predavatelj je navajal še nekatere druge predpise davka n. pr. glede pobiranja prometnega davka na poštno pakete, zlasti pa je izčrpo obravnaval, kako je s poslovnim prometom na zaostale zaloge in terjatve. Opisal je tudi intervencije Zbornice za TOI glede omiljenja raznih predpisov itd.

Za jasno in pregledno predavanje se je predavatelju zahvalil dr. Windischer. Zborovanje pa so predavatelja nagradili s toplim aplavzom.

Belgrajske vesti

Belgrad, 20. aprila. AA. 24. in 25. maja se vrši v Splitu kongres bančnih uradnikov.

Belgrad, 20. aprila. AA. 20. t. m. bo ponovna očetna licitacija za zakup železniške restavracije na postaji Osijek. Pogoji in informacije pri zagrebški direkciji, soba št. 53.

Belgrad, 20. aprila. AA. Kot odposlanec ministrstva za kmetijstvo je prispel včeraj v Zagreb na kongres jugoslovanskih agronomov načelnik živilno-rejskega oddelka kmetijskega ministrstva dr. Ludovik Prohaska.

Belgrad, 20. aprila. AA. Na podlagi točke 3. člena 3. zakona o takšni je finančni minister oprostil turistični klub »Skala« v Ljubljani plačevanja vseh takih na vloge, poslani državnim oblastvom, izvzemši vloge na civilna sodišča.

Belgrad, 20. aprila. AA. Zveza prodajalcev tobaka v kraljevini Jugoslaviji je imela včeraj 19. t. m. svojo glavno skupščino v Belgradu. Za predsednika nove uprave je izvoljen Vlada Rajić.

Belgrad, 20. aprila. AA. Belgrajska nogometna reprezentanca je odpotovala ob 9.45 v Solijo. Na postaji so goste spremlili zastopniki bolgarskega poslanstva in jugoslovanski sportniki.

London, 20. apr. kk. Jeruzalemski guverner je prepovedal nadškofu v Canterburyju, odgovoriti na pozdrav v cerkvi sv. groba.

Zagreb, 20. aprila. 2. Deževno vreme v Sloveniji je imelo za posledico, da je Sava zopet narasla za 80 cm.

Zagreb, 20. aprila. 2. The english players, kateri so že nekočkrat bili v Zagrebu, pridejo ponovno semkaj in bodo 21. in 22. aprila odigrali nekoliko novih komadov.

Pariz, 20. apr. kk. Bivši vrhovni poveljnik reške armade, general Guillemaut, je brez sleda izginil v Maroku. Domneva se, da go ga vstaja ogledali.

Poljsko-jugoslovanski kongres

Po vsej Poljski vlada velihansko zanimanje za kongres v Poznaniu

Varišava, 20. apr. AA. V zvezi s poljsko-jugoslovanskim kongresom, ki se bo vršil koncem aprila v Gdiniu, Krakovu in Varšavi, se je sestala včeraj poljsko-jugoslovanska aptanta lista. Seji so prisostvovali Vitold, direktor Żelazni, svetnik dr. Grzeżinski in svetnik Volkovski. Na seji so poudarili važnost za zblizanje obeh narodov in zaprosili predstavnika lista, da posvetijo tem vprašanjem čim večjo pozornost. Predsednik poljsko-jugoslovanske antante tiska urednik Kneblevski je poročal o vseh stih svojega potovanja po Jugoslaviji. Posebno je naglasil zanimanje, ki ga Jugoslavija stalno goji za poljske zadeve. Dejal je, da imajo rezultati prireditve, kakor je poljsko-jugoslovanski kongres, vedno velik pomen za medsebojne zveze obeh narodov. Jugoslovanski stane za tisk. Namreč, je obrnil pozornost udeležencev teje na dve jugoslovanski razstavi, ki se prirejata zdaj v Poljski, to je turistično razstava v Varšavi in razstava centralnega prebivalstva v Poznaniu, ki bo otvorenja ob priliki poljsko-jugoslovanskega kongresa. Tu bodo razstavljene grafike, ki bodo pokazali napredek Jugoslavije v prvem desetletju njenega obstoja. Na konferenci so bili izvoljeni delegati, ki bodo zastopali tisk pri obeh prireditvah.

Varišava, 20. apr. AA. Več poljskih listov je priredilo o priliki poljsko-jugoslovanskega kongresa posebne številke, ki jim je urednik napisal naš poslanik v Varšavi Branko Lazarevič. Eden izmed teh listov je tudi »Dziennik Poznański«.

Varšava, 20. apr. AA. Ob priliki poljsko-jugoslovanskega kongresa bo priredila radijska postaja v Krakovu 1. maja med 17.35 in 19 jugoslovanski večer. Na programu so predavanja in glasbene prireditve. Predavali bodo univerzitetni profesor Mole, docent Molebni in lektor Francišk. V umetniškem delu programa nastopi znameniti pevka Pasterni, razen tega goslar Melaski in akademski pevski zbor.

Herriot zopet župan

Pariz, 20. apr. kk. Herriot, ki je po 23-letnem delovanju kot župan pred kratkim odstopil radi večjih diferenc s socialisti, je bil pri včerajšnjih nadomestnih volitvah v lyonski mestni svet zopet izvoljen z ogromno večino in je tako dobil veliko zaupnico s strani lyonskega prebivalstva v boju proti socializmu. Občinski svet pa bo najbrž razpuščen, ker sta sedaj radikalna in socialistična frakcija enako močni.

Dnevna kronika

Koledar

Torek, 21. aprila: Anzelmi, cerkveni mučenik; Simeon, škof. Solnce stopi v znamenje bika ob 2.44.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl g. Žerjav Franc, star 75 let, po poklicu vrtnar. Pogreb bo v sredo ob 2 popoldne iz hiralnice sv. Jožeta. Svetila mu večna luč!

† Pri Kapeli je umrla Alojzija Hleb iz znane Hlebove rodbine na Smolniku, ki je nad 40 let zvesto služila in gospodinjila svojemu gospodu mil, kantoniku biseromašniku Martinu Mešku. Bog ji bodi bogat plačnik za njeno zvesto, poštvalno službovanjem! R. I. P.

† V Megojini pri Grižah je v noči na ponedeljek izdihnila nenadoma ugledna posestnica gospa Elizabeta Kloor, mati odvetnika g. dr. Franca Kloorja v Kozjem. Naj ji sveti večna luč, preostali pa naše iskreno sožalje!

Osebnosti

8 poste. Premošeni so poštni uradniki (tice): Jožica Glazarjeva iz Maribora v Velike Lašče, Lavra Brasova iz Ljubljane in Ivanka Peterneleja v Bledu v Skofjo Loko; z ljubljanske glavne pošte: Marija Petričeva v Rimske toplice, Joško Rupnik na mariborsko kolodvorsko pošto, Vladislava Mitkova na pošto podružnico št. 3 v Ljubljani, Marija Kocjančičeva na Vič, Ahacij Vončina na zagrebško kolodvorsko pošto, Ljudmila Povšetova na pošto podružnico št. 2 na Bledu in Avguštna Juhova v Mursko Soboto; na ljubljansko glavno pošto pa: Franc Leben iz Valjeva, Marija Kunstova iz Maribora in Justina Marušičeva v Bledu; Anton Kerenc iz Valjeva na Jesenice, Hilda Čopova v Jesenicah v Kranjsko goro; Marija Dularjeva iz Novega mesta in Kristjan Jeglič iz Maribora v Kranj ter Milena Peršetova iz Gornje Radgone na mariborsko glavno pošto.

Iz vojske službe. Po službeni potrebi so odrejeni za vodnika 10. pešpolka peh. podporočnik Franjo Pečarič; za vodnika 2. bataljona 2. pionirskega polka inženjerski poročnik Jurij Rukavina; za poveljnika stana uprave vojne akademije peh. kapetan I. razreda Boško Djuričević, do sedaj poveljnik stana štaba poveljstva dravske div. oblasti; za poveljnika stana štaba poveljstva dravske div. oblasti peh. podporočnik Josip Krudič; za poveljnika 3. čete območje trupe peh. kap. I. razreda Ljubomir Markovič; za vršila dolžnosti poveljnika 3. čete 2. bataljona 1. pionirskega polka inženjerski poročnik Vladimir Lapanj; za vršila dolžnosti poveljnika 1. čete 1. bataljona 2. pionirskega polka inženjerski poročnik Zoran Pilič; za vršila dolžnosti poveljnika 1. čete 3. bataljona 2. pionirskega polka inženjerski poročnik Milan Kosce; za vršila dolžnosti hidro-tehnične čete pionirskega poveljstva inženjerski poročnik Ivan Normali; za vršila dolžnosti poveljnika 2. čete 1. bat. 1. pionirskega polka inženjerski poročnik Franc Kosič; za vršila dolžnosti poveljnika 1. čete 1. bat. 2. pionirskega polka inženjerski poročnik Milica Marolt; za vršila dolžnosti poveljnika čete 1. polka trdnjavskega topništva inženjerski poročnik Velimir Budak; za vodnika hidro-tehnične čete pionirskega poveljstva inženjerski podporočnik Božidar Jelenc; za pobočnika 1. pionirskega polka inženjerski kapetan I. razreda Franjo Remic; za pobočnika 3. bataljona 1. pionirskega polka inženjerski podporočnik Stefan Siflar; na službo v nastavi oddelke inženjerskega poveljstva inženjerski poročnik Vladimir Valentin; za vršila dolžnosti poveljnika 2. čete 2. bataljona telegrafskega polka inženjerski poročnik Fr. Šnur; na službo v oddelke za nožanje bolezni stalne vojne bolnice IV. armijske oblasti zdravniški pomočnik IV. razreda Vladimir Picelj; na službo v poveljstvo užiskega vojnega okrožja peh. kap. I. razreda Mario Rigi in za vodnika čevškega voda zetskega orožniškega polka orožniški podporočnik Rudolf Cigerl.

Preklie

Podpisani Planina Lovro, posestnik in bivši oblastni poslanec v Skofji Loki, preklujem in obžalujem svojo izjavo podano dne 4. aprila 1931 v večji družbi v javnem lokalu, s katero sem žalil nacionalni in državni čut Sokolov, in priznavam, da je bil ta moj napad popolnoma neosnovan in neumesten, ker nimam za izrečene očitke najmanjše podlage in vzroka.

Zahvaljujem se Sokolskemu društvu Skofja Loka in vsemu njegovemu članstvu, da je odstopilo od nameranih tožb in me s tem obvarovalo znatne materialne škode.

V Skofji Loki, dne 17. aprila 1931.

Lovro Planina.

Ostale vesti

Zahvala. Vsem, ki so mi ki 80 letnici mojega življenja astralno ali pisмено čestitali, ali se me na tihem, zlasti z molitvijo spominjali, se iskreno zahvaljujem. Bog daj tudi njim dolgo življenje ter mnogo telesnih in dušnih dobrot! Dr. Ivan Svetina.

Ljudsko stetje v Trbovljah. V Trbovljah so našli 12.564 oseb, v Hrastniku 4368, skupaj tedaj v občini Trbovlje 17.132. Splošno se je mislilo, da bo zaradi številnih redukcij pri rudniku in zaradi izseljevanja na francosko število prebivalstva manjše, kakor je bilo leta 1921. Vendar pa je prebivalstvo naraslo za 1.059 oseb.

Državna šola za sestre pomočnice v Zagrebu. Ravnateljstvo drž. šole za sestre pomočnice je razpisalo natečaj za šolsko leto 1931-32. Z rešenjem ministrstva prosvete od 4. januarja 1930, pod št. 487, priznava se diplomiranim sestrar z lovsrno triletno sestriščno šolo kvalifikacija II. kategorije državnih uradnikov. Šola traja tri leta. Prve 4 mesece traja pripravljalni tečaj, ki je ob enem čas preizkušnje za učenke. Sprejmejo se samo one kandidatkinje, ki so s svojim teoretskim in praktičnim uspehom, pa tudi s svojimi moralnimi kvalitetai dale zadostno garancijo, da bodo dobre sestre. Sprejete učenke stanojejo v internatu, ki je spojen s šolo. Učenke plačujejo za solanje in polno nožno oskrbo mesečno: a) po 700.— Din; b) po 350.— Din. Učenke, ki je sprejeta za polovito oskrbo, se mora obvezati, da bo po dovršenih študijah služila isto število let, kolikor je let bila v šoli za polovito oskrbo. c) Brezplačno mesto. Ta mesta se podeli po končanem pripravljalnem tečaju najprejvešim in obenem najprirednejšim učenkam. Študentska, ki uživa brezplačno mesto, mo-

ra po dovršeni šoli služiti državi dvakrat toliko let, kolikor je let živela brezplačno mesto. — Po končani šoli in položnem diplomskem izpitu nastavijo se v svojstvu sestre pomočnice po uradniškem zakonu. Prosilke morajo predložiti: 1. domovnico, da so državljanke kraljevine Jugoslavije; 2. krstni list, da so dopolnile 18., a niso prekorale 28. leta starosti. Izjema se dovoljuje pri učiteljicah z večletno prakso, toda tudi v tem slučaju starost ne sme prekorati 32. leta. 3. Zadnje šolsko spričevalo. Zahtovajo se najmanj 4 razredi z uspehom dovršene srednje šole. Prednost imajo reflektantke z gimn. maturo ali z maturo učiteljskega. 4. Navedeno spričevalo o neoporečnosti. 5. Zdravniško spričevalo. 6. Potrdilo občine, kje so živele in s čim so se bavile po dovršeni šoli. 7. Krtek opis dosežanega življenja (curriculum vitae). Prosilka mora biti popolnoma večša srbo-hrvatskega ali slovenskega jezika. — Lastnorčno pisane prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti in predpisno kolokvane (5.— Din na prošnjo in 20.— Din za rešitev prošnje) se pošljejo do konca junija 1931 na naslov: Ravnateljstvo Drž. šole za sestre pomočnice v Zagrebu, Milarska cesta, br. 12.

Tiskovine po znižanih pristojbinah med Nemčijo in Vatikanom. Od 1. aprila t. l. sem je v prometu med nemško in vatikansko državo za časnik in časopise, ki jih razpošiljajo založniki ali njih poverilci (tiskarne, knjigovodnje l. dr.), v veljavi znižana pristojbina, in sicer za vsakih 100 g 5 Rpf (= 68 par).

Uprava kopališča Vrnjačke Banje naznanja, da so v sezoni od 16. septembra do 30. junija vsi kopališki gosti, ki se izkažejo s potrdilom svoje občine in davčne oblasti, da ne plačujejo več kakor 60 Din neposrednega davka na leto, oproščeni plačila banovinske in kopališke takse. Vsi državni in banovinski aktivni in upokojeni uradniki in uslužbeni uživajo za čas zdravljenja 50% popusta pri banovinski in kopališki taksi. V kopališči Vrnjačka banja se zdravijo obolenja: jeter, ledvic, žolčne mchurja in dihalnih organov, ženske in živčne bolezni, slabokrvnost, trganje, sladkorna bolezen, arterio-skleroza itd. Vrnjačka banja je odprta vse leto in je kopališče kakor tudi hoteli tako opremljeni, da je zdravljenje omogočeno tudi pozimi ter v pozni jeseni in zgodnji pomladi.

Identiteto ob Savi na Ježici najdenega oboesena so sedaj ugotovili. Je to 27letni sin železnicega uslužbenca Ivan Fabijan iz Ljubljane, katerega so pogrešali že od 10. aprila. Bil je po poklicu trgovski potnik, pa zadnji čas ni imel nobene službe. Dne 7. aprila mu je umrl brat akademik v bolnišnici, za katerim je zelo žaloval. Sodijo, da je bil to vzrok njegove prostovoljne smrti.

Pogrešani sin, Julijana Puha, žena posestnika v Dolskem pri Ljubljani, je prijavila ljubljanski policiji, da je njen 24letni sin dne 15. aprila odšel v Ljubljano iskat dela, pa se doslej še ni vrnil. Mati se boji, da se mu je pripetila kaka nesreča ali da je izvršil samoumori.

Pri tolščici, protinu in sladkosečnosti izboljša naravna »Franz-Josef«-grenčica delovanje žlečica in črev in vztrajno pospešuje prebavo. Raziskovalci na polju zdravilstva o prebavih zagotavljajo, da so dosegli s »Franz-Josef«-vodo sijajne uspehe. — »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Otroka prišeta proti materi, da je ubila očeta. Iz Subotice poročajo: Pred nekaj dnevi je v vasi Beodra v Banatu kmetica N. Kovac ubila svojega 51 letnega moža Slavka. Zena se je pred obilnimi zagovarjalci, da je moža ubila v silobranu. Prišel da je pijan domov in ji grozil s sekuro. Te dni pa sta stopila pred preiskovalnega sodnika 21letni sin in 17letna hčerka in izjavila, da oče sploh nikdar ni prišel pijan domov, najmanj pa še tisti večer. Povedala sta, da ga je ubila zato, ker mu je bila nezvesta in ker se je bala, da on tega ne bi zvedel.

S kropom se je polila. Stefan Kump iz Kraljevec pri Ljutomeru je v kuhinji prenašal lonec z vrelo vodo. V tistem trenutku je prišla mimo njegova 8letna sestra Antonija in se zadela ob lonec. Vreča voda se je razlila po njej. Po vsem životu je dobila hude opekline in tri siračne bolecine. Prepeljali so o v puško bolnišnico.

Kača ušla iz cirkusa. V soboto zvečer so v Sarajevu doživeli razburljiv dogodek. Iz menčarije, ki se trenutno nahaja v Sarajevu, je pobegnil velik udav. Takoj je bila alarmirana policija, ki je brž blokirala ves trg, na katerem je namočena menčarija. Policiji so se pridružili še krotilec iz cirkusa in val skupaj so pozno v noč iskali kačo. Razumljivo je, da je bilo vse mesto pokoncu. Menčarija stoji v neposredni bližini več javnih poslopij. Toda dolgo so iskali udava zaman. Šele v nedeljo popoldne okrog petih se ga našli v neki drvarnici, skritega pod nameranimi poleni. Seveda se je vse mesto oddahnilo.

Francosina brez učitelja. I. del. Osnovni pojmi iz francoske slovnice za samouke. Priredil dr. Stanko Leben, zložila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, cena Din 28.—. Malo kateri jezik je za nas Slovence tako važen kakor francoski. Posebno onim, ki odhajajo za delom v Francijo ali Belgijo, je znanje tega jezika nujno potrebno, ako hočejo napredovati ali dobiti primerno mesto v tujini. Knjižica je tako prirejena, da si bo zamogel vsak, ki se bo resno in marljivo poprijel učenja tudi brez pomoči učitelja pridobiti zadostno podlago in se bo kratkem času razumel s Francozom. To dragoceno knjižico priporočamo najprej našim izseljencem v Francijo in Belgijo, ter takim, ki se nameravajo šla izseliti.

Likavje šta: Prodane duše. Najnovejša povest o trpljenju primorskih Slovencev. Živahno opisana kraška pokrajina, lepi prizori, ki odkrivajo vročo ljubezen zatiranega ljudstva do rodne zemlje. Povest se dobi za ceno 30 Din po knjigarnah v Ljubljani, Celju, Mariboru, Novem mestu, na ljubljanskem glavnem kolodvoru in pri pisatelju v Ljubljani, Riharjeva ulica 4.

Odmev iz Afrike. Misijonski mesečnik s slikami, Letnik 28. Blagoslovljen po papežih Piju X., Benediktu XV. in Piju XI. Stane za celo leto Din 10.—. Naroča se pri družbi sv. Petra Klavreja, Ljubljana, Metelkova 1. — Vsebinska št. 4. (april): Marija Terezija me je čudežno ozdravila. — Kako poganski narodi hrepene po Zvolčarju. — Prodirno oblako. — Potrebuemo bolnice. — Iz gora Bazuto. — Uboga afriška žena. — Živa vera in požrtvovalna zakonska ljubezen. — Ustanovitve misijona v gorovju Kilimandžaro. — Črna cvetka. — Več duhovnikov. — Uslušane molitve na priprošnjo služabnice božje Marije Terezije Ledo-howske.

Oglejte si izložbe v Ljubljani v Prešernovi i urarske trvdke F. Čuden.

Barvarjem zvonikovih streh. Dva zvonika bomo dali prebarvati s »Krokodilschuppen-Farbe«. Pojasnila daje župni urad pri Sv. Katarini, p. Medvođe.

Maribor

Povratak Matičnega zbora. Danes dopoldne ob 11.36 se vrnejo Matičarji s svoje turneje po Srbiji. Obistveno naj se po možnosti udeleži sprejema v čim večjem številu.

Upraviteljeve posle je večeraj predal nadsvetnik V. Keršovan policijskemu svetniku Pušu, ki bo do imenovanja novega upravnika vršil dolžnosti predstojnika mariborske mestne policije.

Umetniška razstava A. Trstenjaka v kazinski dvorani bo trajala do vključno dne 2. maja. Za razstavo se opazja med občinstvom živahno zanimanje.

Umrl je v starosti 54 let tovarniški delavec Franc Friš. Pogreb bo danes ob 15 iz mrtvašnice na magdalensko pokopališče. Rajnemu blag spomin!

Navzlic deževnemu vremenu. Pri nedeljski kolesarski dirki Perunovec na progi Maribor—Fala—Maribor je v kategoriji senijorjev zmagal Simel Franc pred Rozmanom v času 1:4:34; v kategoriji juniorjev pa je zmagal F. Krajnc v času 1:4:35.

Revanš. Železničarji gredo v petek v Gradec, kjer se poizkusijo v boksarski večerini s Kastner in Ohterjevič, ki so kakor znano pred nedavnim železniškimi boksarje v kinu Apolo ugnali.

Otvoritevna kolesarska dirka tukajšnjega agilnega kolesarskega društva »Edelweiss« bo prihodnjo nedeljo s startom in ciljem pri Plohu na Tenzem. Proga meri 30 km. Start ob 14.30. Zvečer v klubovih prostorih razdelitev nagrad.

Poraženi. SSK Maribor je v nedeljo gostoval v Varaždinu in preizkusil na zelenem polju svojo odpornost v spopritju s tamošnjim sportnim klubom. Izid 3:0 za Varaždince. Kakor znano so Rapidovci pred nedavnim reševali tamkaj čast Maribora in Varaždince nadvladali v razmerju 2:1.

Gledališče. Prva dijaška predstava v letošnji sezoni bo v petek ob 15. Uprizori se Finžgarjeva »Veriga«, ki spada med letošnje najuspešnejše dramske uprizoritve. Prod predstavo, ki bo obenem Finžgarjeva proslava za dijaštvo, uvodno slavnostno predavanje.

Zaradi malenkostne zadevice sta se sporekla v Selnici ob Muri delavec Karol Hlebs in posestnik F. K. Pri tem je slednji zgrabil za nož ter porinil njegovo ostrino Hlebsu v trebuh in mu zadal obutev zabodljaj v pleča. Hlebsa so prepelali v splošno bolnišnico, F. K. pa se zagovarja s silobranom.

Konj — ovira prometa. Na spodnerjavski cesti je sredi ceste obležal konj. Ker je promet zaradi tega na ozki cesti čisto zastal, so morali intervenirati reševalci, ki so dvignili živinče zopet na noge. Okoli: zija! in tirbeev, kakor gob po...

Na delovnem trgu. Nujno išče mariborska posredovalnica dela: 5 vinčarjev, 2 soferja, 4 poljski delavci, 28 hlapev, 1 mehanik, 1 vrtnar, 1 dimnikar, 1 slaščičar, 1 fotograf, 2 ključavničarja, več vajencev (krojaške, mizarске, mehanične, vrtnarske, pekovske in slaščičarske obrti in stroke); nadalje 1 kmečka gospodinja, 25 kmečkih deklet, 2 kočarici, 3 podnatakarice, 23 kuharice, 4 sobarice, 2 hotelski sobarici, 1 blaginčarja za hotel, 1 varuška, 1 vzgojiteljica, 2 služkinji, 2 postrežnici, 1 živiljska, 1 plenilska in 1 trgovska vajenka.

Klančnik na varnem. Dne 8. oktobra 1929 je bil izvršen na Sobru umor nad posestnikom Rudolffom Kanclerjem. V zvezi s tem umorom je oblast osunila kot storilce brata Antona in Rudolffa Kovaca ter Friderika Klančnika in Josipa Domanjaka. Slednji je dokazal svojo popolno nedolžnost ter je bila vest nekaterih listov glede njegove krivde popolnoma neresnična. Zaradi tega je bilo postopanje proti njemu ustavljeno. Pozneje se je posredilo tudi Klančniku in Antonu Kovacu, da sta izkazala svoj alibi, zaradi česar se je tudi proti njima postopanje ustavilo. Pač pa je bil 17. aprila 1930 Rudolff Kovac obsojen na 14 let robije. Ozadje tega umora bi menda ostalo nepojasnjeno za vselej — Rudolff Kovac je namreč sodeležbo sploh tajil — da ni Mohorko v zvezi s svojimi drugimi števili niti zločin podal tudi glede navedenega umora nekaj važnih izpovedi, v smislu katerih naj bi bil Kanclerjev morilec Friderik Klančnik. V zvezi s temi izpovedbami je tukajšnje državno tožilstvo odredilo Klančnikovo aretacijo in njegov prevoz v Maribor. Klančnika so aretirali v Vinokovcih, kjer je bil zaposlen kot delavec, ter ga v nedeljo prepeljali v Maribor. Sedaj se nahaja v sodnih zaporih in se bo te dni pričelo njegovo zasliševanje...

Neumestna potegavščina. V nekaterih listih je izšla navidežno senzacionalna vest o najbi nekaterih kartaginskih zlatnikov in Tegethoffove sablje, ki naj bi se bila našla ob priliki podiranja Tegethoffove rojstne hiše v Slovenski ulici. Omenjena vest se je izkazala kot povsem neresnična ter je obojati neresno postopanje nekaterih neznanih oseb, ki na tako neumesten način preganjajo dolgačas.

Ptuj

Inspekcijo je 17. t. m. izvršil na okrajnem in mestnem načelstvu okrožni inspektor gospod dr. Schaubach iz Maribora.

V Krčevini, sosednji občini, so pri ljudskem popisovanju našli 1080 ljudi. Nemcev je v občini okrog 40, nad polovico je med temi mozemcev.

Nova cesta. Po razpisu banke uprave v Ljubljani se danes dopoldne ob 10 vrši komisija za zgraditev nove banovinske ceste drugega reda in sicer na črti Turški vrh—Drenovac, na meji dravske in savske banovine.

Vinogradi bodo letos zahtevali precej krvi in raznih prepirov, če bo šlo dalje v sedanjem tempu. Zadnjo sredo so se po delu vračali iz vinogradov domov. Med njimi je bil tudi 25 letni poljski delavec Žgeč Ivan z Brega, že oženjen. V Gorišnici pri Sv. Marjeti je na cesti planil proti njemu I. B. Zveča je zabodel z nožem v pleča. Vzrok: vino. — V Pobrežju je obrezoval trto poljski delavec Kranj Martin. Na enkrat je sredi dela padel z nizke lestve, kot jih navadno imajo. Nogo si je tako poškodoval, da je moral v truško bolnišnico.

Slovenjgradec

Gibanje prebivalstva. V prvem četrtletju t. l. je bilo v tukajšnjem okraju 60 porok, rojenih je bilo 252, med temi 108 mrtvorojenih in 27 nezakon-skih, umrlo jih je vseh skupaj 127. V starosti do 1. leta jih je umrlo 27, v starosti od 5 let 38, v starosti od 50 do 70 let, jih je umrlo 29, največ jih je pa umrlo v starosti nad 70 let in sicer 39. Najvišjo starost je dosegla neka občinska reva iz Soštanja, okoli 95 let, izmed moških pa je dosegel starost 86 let neki občinski revež iz Kozjaka. Jetlika je pobrala 14 oseb.

Davčni odbor je pretekile dni imel seje, na katerih je skopal in razpravljal o odmeri davka. Davčni odbor so tvorili za davčno oblast: predstojnik davčne oblasti gg. Stare, Vovk in Pernovšek, davč. uprav. v pok., za davkoplačevalce pa gg. Lobe, Rojnik in Fr. Martič.

Občina St. Andraž pri Vel. ima glasom ljudskega štetja 873 prebivalcev. Leta 1921 je štela 860 oseb, Tekom 10 let je torej narasla za 13 oseb.

Zdravilišče Lasenitzhöhe

pri Gradcu — Avstrija — v prekrasni legi, obdane z zaraščeniimi gozdovi — 555 m — za živčno in no-tranje bolne, kakor tudi za one, ki jim je potreben odih. Dnevna penzija za kopališke goste od S. 14.30, za penzionerje od S. 8.— višje. V juliju in avgustu za S. 2.— višje. Zdraviliški upravitelj: dr. Mielitz.

Novo mesto

Fantje so se stepli. Pri odhodu k vojakom so se dne 17. aprila stepli fantje iz mirnopeške okoli-ce na kolodvoru v Mirni peči. Pri splošnem rovanju in tepežu sta bila težje ranjena dva fanta in sicer Cesar Alojzij in Muhič Janez, oba iz Vel. Kala. Zahodena sta bila znožem v hrbet pod pleče. Kaj je vzrok te podivjanosti?

Udaril je, a ni zadel pravega. Prad nekaj dnevi so kopali delavci v vinogradu Jožeta Florjančiča. Med koparji sta bila tudi nekaj Zaje Franc in njegov prijatelj Tone Lokar. Mimo vinograda je pripel nekaj vinjenih fantov, rekrutov in eden od njih se je zaletel proti Zajcu, češ da ga bo udaril. Zaje se je odmaknil, a njemu na pomoč je takoj prihitel prijatelj Lokar. Hotel ga braniti je zama-hnil z motiko proti vsiljivemu fantu, pa je po-nesreči zadel Zajca tako močno, da mu je zlomil rebro.

Vojaški novinci prihajajo. V novomeško vo-jajsko garnizijo je prišlo v soboto in v nedeljo okrog 160 vojaških novincev. Prišlo pa jih bo, kakor čujemo, še nekaj. — Vsi so večinoma iz južnih krajev naše države.

Iz raznih krajev

Skale. — Dne, 26. t. m. to je na Jurjevo ne-deljo ob 2. popoldne se vrši tukaj velika ljudska tombola, čije dobiček je namenjen za nabavo ve-likega zvona. Krasnih dobitkov je nedogledno šti-vilo. Za zabavo bo skrbela vrio znana rudarska godba. Na svidenje! — Odbor.

Predvor pri Kranju. Dopolniti članka, pri-občenega v »Slovenca« iz Predoselj pri Kranju, odgovarjamo sledeče: Mi mu nikakor ne zavidamo, da bi imenovani dopisnik imel rad sedež občine v Kokrici, katero so po našem mnenju predlagali Predoseljčani. Saj bi Goričani in iz Tenetič imeli radi sedež občine v Tenetičah, tam pravijo, da je centrum. Naj le dopisnik onega članka vzame v ro-ko zemljevid, pa naj si zariše, kje je središče bo-doe občine Predvor. Pa tudi kar se liče glede pobiranja podpisov mu le svetujemo, naj si pride podpise ogledat, da bo malo osupnil. Povemo mu pa že kar vnaprej, da se je vse ljudstvo občine Predvor, med temi tudi Trstenik in Koka, izja-vilo odločno proti Kokrici kot sedežu bodoče ob-čine z izjemo par oseb ter Gorič in Tenetič, dobro vedoč, da bi se jim s tem, da bi bil sedež občine v Kokrici, krivica godila. Da je negospodarsko urejeno, to tudi mi priznavamo. Le naš pogleda dopisnik n. pr. vasi Tupaliče in Možjanec, ki spa-data v farno in šolsko območje v Predvor, v občino pa v Senčur. Priporočamo mu malo več objektiv-nosti in ne toliko egoizma, ker tu ne gre le za užaljenje imen in sedežev, kot jih imenuje, ampak za užaljenje ljudstva. Na merodajna oblastva pa apeliramo, da upoštevajo želje večine ljudstva.

Zdihova ob Kolpi. Revščina je med nami do-ma. Polja malo in še to slabo rodi. Denarja ali nikoder, pridelti so že davno polji in kako živino, če ni enega in ne drugega, si morete misliti. — Tablice že imamo. 25 dinarjev ena. Ne samo »ko-vačit, tudi tablice same, ali bolje povedano, šte-vilke na njih so nas spravile v zadrego. Kam naj nabijemo tablice s številkami biš, ki so nekoč bile, a jih ni več? — Posestnikom iz vasi Zdihova. Škrli, Kuhlarij, Ograja in Muha vas, ki imajo od zadnje polovice poškodovano sadno drevje in so se obrnili na gospodarski odbor v Skrijlu, povemo, da je banska uprava »sporočila, da nam ne more ustreči, ker so drevesa tanjavinskih drevesnic že odana. Bili smo preprižni, oziroma, poledica se je zakasnila. — Banske uprava istočasno priporoča, naj se močno oškodovana drevja pravilno pomladi. I.—7. Na Skrijlu ima gostilničar g. Vardjan vselim tesarjev, ki mu tečejo železnice prage. Vsi so doma v eni vasi, Tihovo pri Brodu in vsi se pi-šejo Miheleč, če tudi niso niti v daljnem sorodstvu.

Pevska zveza

Pisarno smo preselili v Rokodelski dom, Ko-menskega 12. Vse dopise, namenjene Zvezi ali »Pevcu« prejmajo na novi naslov.

Opozarjamo pevske zbornice, da je v zadnji šte-vilki lanskega (1930) »Pevca« zelo efektivna, lahka pesem »Pozdrav škofu«, ki bo zborom sedaj ob birni izredno dobro došla.

Pevčeve pesmarice 1930 so (broširane) na raz-pelago po 12 Din. Zbori, ki bi jih naročili vsaj 10, dobe znaten popust.

»Pevce« 1931 št. 1—4 izide prihodnje dni. V njem bodo izredno važne globoče globoče avtorskega prava. Noben zbor ne bo mogel pogrešati teh do-ločil, zato naročite takoj »Pevca«, da se ognete nevarnim neprilikom.

Tajnik in urednik je vsak dan v pisarni med 3 in 4 popoldne.

Cerkveni vestnik

Slovesni praznik blaženega don Boska bomo obhajali na Rakovniku prihodnjo nedeljo (3. po Ve-likih noči), dne 26. aprila. V tridnevni pripravi 23., 24. in 25. aprila vsak večer ob pol 8 govor o bl. don Bosku, nato blagoslov. Na praznik prvo cerkv. opravilo ob 6, nato tiste sv. maše. Ob pol 10 govor o don Bosku in slovesna sv. maša. Popoldne ob pol 4 govor, pete litanije M. B. in blagoslov. Po bla-goslovu ob 5 don Boskova proslava v zavodovi dvorani.

Kongregacija akademikarjev v stolnici ima ta teden svoj shod izjemoma v petek, 24. t. m. ob 7 zvečer, in ne v torek, 21. t. m. — Voditelj.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.

Začetek ob 20.

Torek, 24. aprila: Zaprti. (Drama gostuje v Mest-nem gledališču v Celju. MLADOLETJE).

Sreda, 22. aprila: DIVJI LOVEC. Red E.

Četrtek, 23. aprila: PRI BELEM KONJICKU. Red D.

Petek, 24. aprila: Zaprti.

OPERA.

Začetek ob 20.

Torek, 21. aprila: LUIZA. Red D.

Sreda, 22. aprila: SNEGURKA. Red C.

Četrtek, 23. aprila: WERTHER. Red B.

Vinogradniška kriza

Ljutomer, 17. aprila.

Pred par dnevi sem v okolici Sv. Tomaža in Male Nedolje, kjer ljudje gojijo največ šnarnice, slišal sledečo zanimivo zgodbo: »Živjo, — šnarnica ne bo več prepovedana. Vse lauskega obdavljenja in prepovedi se je neka deputacija obrnila v Belgrad do Nj. Vel. kraljice Marije in zaprosila, da se šnarnica sme še nadalje nemoteno saditi in gojiti. Kraljica Marija je tej prošnji ugodila, zato se ta trs zanjepre ne bo imenoval več šnarnica, marveč »kraljica«. — Povedana smešno-naturna zgodba, o katere resničnosti pa so nekateri popolnoma prepričani, — to sem sam videl, — nam jasno kaže, kako krčevito se ljudje še držijo šnarnice, kljub prepovedi in obdavljenju, ki bo rastle z letom. Prvi pogoj, da rešimo naše vinogradništvo in vinski krizo, je uničenje šnarnice, ker ta divja pijaka kvari znatno naših vin, zlasti ljutomerskih, in kvarno vpliva na duševni in telesni razvoj prebivalstva, posebej še v moralnem oziru. Ljudstvo samo si pa tukaj ne bo vedlo pomagati. Kam s tolikimi šnarničnimi nasadi? Lažje in uspešneje od izsekavanja bo nje precepčenje, bodisi na suho ali na zeleno. Precepčenje se bo ljudstvo najbrž rajši oprijelo in ga bo prej razumelo, ker je združeno z manjšimi stroški in z manjšo škodo. V to svrhu bo pa treba med ljudstvom privediti več strokovnih tečajev za precepčenje šnarnice in ljudstvo razložiti upravičenost zatiranja. Naj bi to delo izvedel kmetijski oddelk banke uprave s pomočjo okrajnih kmetijskih odborov.

Ob ugodni konjunkturi vinske trgovine v prejšnjih letih so nekateri vsak kos zemlje — bila lega ugodna ali ne, solnina ali senca — hoteli

zasaditi z vinogradom. Samo, da bom imel svoje gorice. Razumljivo, da pridelek na slabih legah ni mogel biti prvovrsten. V promet se je pa spravljalo vso in kvarilo vinu cene in okus. Zato mora biti danes naše glavno načelo: samo res prvovrstne lege ohranimo za vinograde, vse drugovrstne lege uporabimo za drugo kulturo, za sadonosne, travnike in njive. Iz prvovrstnih leg bomo dobili tudi prvovrstni pridelek. Tudi je slednja kultura manj riskantna. Končni efekt zmanjšane kvantitete bo nadomestila v obilni meri izboljšana kvaliteta. Sadej se danes lažje spravi v promet ko vino. Tudi jabolenik se dobro proda. Stroški pridelovanja so mnogo manjši. Povečana površina travnikov nam bo omogočala radi večjega števila živine, ostale vinograde bomo radi tega lahko bolj enojili, pa bomo z manjšim delom dobili isto kvantiteto in še zboljšano kvaliteto.

Vinske trle v naših vinogradih so ponekod že ostarele. Treba jih bo obnoviti. Deloma se je obnavljanje vinogradov že pričelo. Pri tem delu mora veljati kot glavno načelo: selekcija cepčev. Sadimo in cepimo samo najboljše, kraju in legi primerne sorte, da izboljšamo kvaliteto vinskega pridełka. Časi, ko je kmet narzal cepčev iz nepoznane rozge, ne da bi vedel kaj in koliko mu bo novecepjeni trs rodil, so minili. Ako hočemo svoj pridelek prodati, se moramo ravnati po ljudeh, ki naš pridelek kupujejo. Vidimo pa danes, da je še precejšnje povpraševanje, zlasti v inozemstvu, za našimi prvovrstnimi sortiranimi vini, katerih pa dostikrat sploh ni mogoče dobiti in da se za slabšeji mešani pridelek nihče ne zmeni.

Vinska kriza nas bo naučila pravilnejšega vinogradništva.

Zadružna matica v Splitu

Pred vojno so bili Slovenci učitelji in pomočniki dalmatinskega zadružništva. V ljubljanski Zadružni zvezi je bilo precej dalmatinskih združenj. L. 1913. so te zadruge pristopile k Zadružni zvezi v Splitu. Toda ko je ta zveza začela v neprimilike, so številne zdrave zadruge izstopile in si osnovali svojo centralo: Zadružno matico, ki je danes med najboljšimi hrvaškimi osrednjimi organizacijami. Matica je imela konec l. 1928. 34 članice, l. 1929. se je število članic podvojilo in je naraslo na 48, lani pa se je število združenj povečalo na 82. Od tega 42 kreditnih, 8 konzumnih, 28 produktivnih, 3 obrtni in 1 slavnostna. Število članov za zadruge se je povečalo od 9880 na 11.179. Vse zadruge so imele 7,1 milj. (5,9) Din lastnih sredstev in 75,2 (50,4) vlog. Zadružna matica je s svojimi članicami zelo dvignila kreditno zadružništvo po Dalmaciji. Kajti na področju bivše pokrajine Dalmacije je prijavielo lani 8 združenj likvidacij, 21 jih je bilo zbranih iz registra, 20 pa jih je prišlo v konkurz. Večinoma pa so bile to tako zvane divje zadruge. Poslovanje Zadružne Matice je razvidno od povečanja prometa od 52,8 na 61,5 milj. Din. Vloge pri zvezi so narasle od 3,3 na 6,6, dočim so se krediti povečali le od 1,55 na 2 milj. Din. Golovina zadruge se je povečala od 1,8 na 4,7 milj. Din. Obrestna mera Matice se je s prvimi januarjem t. l. znižala za vlogo na 7%, za kredite na 12%. Kar so tle obrestne mere združenj, so razmere podobne kakor pri Matici. Četrli redni občni zbor Zadružne Matice se bo vršil dne 28. t. m. v Splitu v dvorani Marofli. Po glavnih skupščini se vrši tako zvano »zadružno slijevo«, kjer so na dnevnem redu tele referati: organizacija varčevanja po združenjih, vinska kriza s kmetijskega in trgovskega stališča, organizacija blagovnega poslovanja in zadružni gospodarski tečaj.

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Nabavljajna zadruza uslužbenecv državnih teleznih izkazuje v preteklem letu povečanje števila članstva od 6175 na 6832. Izven vrst zadruge je še 46% aktivnih uslužbenecv železnicekega ravnateljstva v Ljubljani. Blaga je lani prodala zadruza za 46,8 (44,1) milj. Din. Lastna sredstva zadruge so se povečala od 3,4 na 4,7 milj. Din. Čisti prebitki je znašal lani 4,35 (3,6) milj. Din in je zato povračilo od nakupa povečano od 5 na 6%. Zadruža je največja izmed vseh združenj državnih uslužbenecv.

»Putnik«, družba za potniški in turistični promet v kraljevini Jugoslaviji, d. d. Belgrad. Občnemu zboru predložena bilanca za 1930 izkazuje pri glavnici 0,6 milj. 588.000 Din izgube. Ta slabši rezultat je pripisovati posledicam nove pogodbe za prodajo vozniških kart in večjim investicijam ter reorganizaciji poslovanja. Za leto 1929. je znašala dividenda 7%. Iz računskih zaključka je nadalje razvidno, da so se izdatki za propagando povečali od 1,5 v letu 1929. na 2,3 milj. Din v letu 1930. Družba je prodala lani vozniški kart za 133,8 (129,124) milj. Din. Zanimivo je, da so se dohodki od prodaje jugoslovanskih kart znižali od 2,4 na 2,25 milj. Din, dočim so se ostali dohodki družbe povečali od 1,3 na 1,8 milj. Din.

Earl Derr Biggers:

Kitajčeva papiga

»Ni — v primeri z drugimi rečmi. Kakor nasilna smrt papige, je bilo tudi to črno dejanje izvršeno, da prikrije nekaj drugega še bolj črnega, ki se je zgodilo, preden sva prišla na ta kraj zlih skrivnosti. Preden je poginil pičli Tony, preden se je moj ubogi rojak nenadno preselil, je umrl neznanec in nihče ni slišal njegovih klicev na pomoč. Kdo je bil? Morda izveva še kdaj.«

»Vi tedaj mislite, da je bil Louie umorjen, ker je preveč vedel?«

»Prav kakor Tony, da. Zelo je bil neumen Louie, da ni ostal v Frisku, če so ga tja pozvali. Zagrešil je žalostno napako, da se je nezaželen vrnil. Eno pa mi je uganka.«

»Le eno?«

»V tem trenutku le to; Louie je odšel v sredo jutraj — najbrž, preden se je zgodil grdi zločin. Kaj more torej vedeti? Se je li glas o zločinu raznesel po San Francisku? Zelo sem žalosten, ker nisem mogel več govoriti z njim. Toda imam druge napotke.«

»Upam,« je vzdihnil Bob. »Samo jaz jih ne razumem. Zame je to vse preveč zapleteno.«

»Tudi zame mnogo preveč. Kaj kmalu se vrnem domov, moja želja po potovanju je utešena. Midva morava le žeteti, da bi ta odlična ameriška policija res ne odkrila, kdo je umoril Wonga. Sicer bo požela najino žetev, preden bo zrela. Sodniške gospode bo treba čimprej odpraviti s farne. Nič ne smejo naiti.«

»Z Brackettom bi ne bilo težav,« se je nasmehnil

čvrsti. Edino tečaj Narodne banke je popustil, kajti v petek je bila zaključena po 7975, danes pa po 7800. Nadalje se je vrnil tečaj Prastedione na 925. Tudi industrijski papirji beležijo več prometa. Tako so bile zaključene delnice Guttmanova, Drave in Slavonije po neizpremenjenih tečajih. Trboveljska je bila zaključena po 307 in 308. Paroplovne delnice so bile nekoliko slabše in je prišlo do zaključkov v Dubrovacki in v Oceaniji.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 93,75 bl. 7% Bler. pos. 83,25 bl. Celjska pos. 150 den. Ljublj. kred. 120 den. Prastedione 920 den. Kred. zavod 160—170. Večje 128 den. Štavnja 40 den. Sešir 75 bl. Ruše 220 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 88,50—89, agrarij 51,25—52, vojna škoda ar. 423,50—424,50, kasa 423,50—424,50, 4.—12. 423,50 d. 8% Bler. pos. 93,50—93,75 (93,50), 7% Bler. pos. 82,75—82,875 (82,50), 7% pos. Drž. hip. banke 83,25—84,25, 6% begl. obv. 67,50—67,75 (67,75, 67,50). Bančne delnice: Ravna gora 70 d. Hrvatska 50—60, Poljo 52—53 (52), Kredifina 119 d. Union 174—176 (174), Jugo 74—76, Lj. kred. 120 d. Medjunarodna 66,50 d. Narodna 7800—7900 (7800), Obrina 36 d. Prastedione 924—927 (922,50, 925), Srbska 185—188, Zemaljska 149—142. Industrijske delnice: Nar. šum. 25 d. Guttman 129—135 (130), Slaveks 40—42,50, Slavonija 200—205 (200), Danica 95 bl., Drava 235—237 (235), Sečeraša Osjek 293—298, Nar. ml. 20 bl., Osj. ljev. 215 d. Brod, grad. 62 d. Union 70—80, Večje 131—140, Isis 44—46, Ragusa 380—385 (380), Oceania 200—205 (200), Jad. plov. 535—550, Trboveljska 306—308 (308, 307, 308).

Belgrad. Narodna banka 7800 (5 kom.), 7% inv. pos. 88—89, agrarij 51—52, vojna škoda 423 (240 kom.), po 1000 424,50 (250), po milijon 425 (600), avgust 424,75 (500), 6% begl. obv. 67,50—67,75 (282,000), 8% Bler. pos. 93,75 (1000), 7% Bler. pos. 82,875 (16.000), 7% pos. Drž. hip. banke 83,50.

Dunaj. Podon.-savska-jadrana. 89,05, Wiener Bankverein 16,05, Creditanstalt 45,50, Escompteges. 159,80, Alpine 19,60, Trboveljska 37,45, Kranj. ind. 45, Leykam 3,15, Rina Murany 52,05.

Žitni trg

Danes je bila za pšenico prav čvrsta tendenca. Povpraševanje jebilo živahno, ponudba pa minimalna. Zahtevali (in tudi zaključeno je bilo) so: Potiško blago 167,50, Senta okolica 172,50, ban. 165, spbč. 162,50. Zelo čvrsta je tudi koruza, kjer je malo ponudbe. Tudi izvoz koruze je znan. Danes je bila zaključena Indija pari po 95, kasneje se je dobila sele po 97,50. V zvezi z višjimi cenami pšenice in deloma tudi radi davka na poslovni promet, so se cene moke zvisale za 7½ pare pri kg. Drugi predmeti so ostali v glavnem neizpremenjeni.

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 4 vagonne pšenice, 2 vagona koruze in 1 vagon moke.

Novi Sad. Pšenica sr. 79,30 kg 160—165, bač. okol. Novi Sad 157,50—162,50, okol. Sombor 150—155, gbc. 162,50—167,50, bač. Bega šlep 160—165, gbn. 160—165, sr. in slav. 78 kg 150—155, okolica Indija 78 kg 155—160, slav. 77-78 kg 147,50—152,50, koruza bač. sr. 97,50—100, maj 104—106, lađa Donava, Sava 99—101, otrobi bač. v jutu vrcali 130—135. Promet 3½ vagona pšenice, 71 vagonov koruze, 7 vagonov moke. Tendence trdna.

Budimpešta. Tendence prijazna, r. slabša. Promet srednji. Pšenica maj 15,88—15,92, zaklj. 15,88—15,89 junij 16,02—16,18, zaklj. 16,01—16,02, rž maj 14,25—14,73, zaklj. 14,20—14,25, koruza maj 13,70—14,12, zaklj. 13,84—13,85, julij 13,94—14,35, zaklj. 14,06—14,10, tranzit maj 11—11,25, zaklj. 11—11,05.

Zivina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborski & Co., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 2498 goved. Iz Jugoslavije 274. Cene: za vole najboljše 2, l. 1,45—1,05, il. 1,15—1,35, iii. 0,90—1,05, krave 1, l. 0,90—1,05, il. 0,80—0,90, biki 0,90—1,10, glavna živina 0,55—0,80. Tendence: Najboljši veleposredniški volji in težki pitani volji so bili za 10 grošev cenejši, lahki, srednjeverstni volji so ostali v isti ceni, biki pa so bili za 5 do 10 grošev cenejši.

KOSE

zajamčene tudi novi patent »Flugs«, brusne kanne in drugo železnino ter specerije kupite dobro pri Jos. Jagodič, Celje, Glavni trg.

Rane in kožne bolezni

razpokline, brazgotine, srbeč izpuščane, razjede od potu in vlage, volka od hoje zlasti pri otrocih, hraste, opeklina in ozeblina zdravi in po redni uporabi preproste splošno znana Bartuliceva

ZDRAVILNA MAST,

ki jo proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena Kaptolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulic Zagreb, Jelačićev trg 20. — Cena skatljice 10 Din. — Dobi se v vsaki lekarni.

Nedeljski sport

Slabo vreme je prešlo nedeljo pokvarilo vse selje prijatelje nogometa. Vse tekme, tako mednarodna kakor tudi prve prvenstvene so precej trpele zaradi dežja, oziroma pravilno povedano, zaradi razmočenega terena. Na pa v Ljubljani so se tekme vsaj vršile, medtem ko so bile v Zagrebu vse odpovedane. Gradjanski, ki bi moral igrati v Ljubljani, je izgubil termin. Zato smo prišli prošle nedeljo ob senzaciji, ki bi jo golovo povzročil nastop Gradjanskega, Tekma pa, ki se je vršila mesto odpovedane, ni nudila tega, kar smo pričakovali. Ne morda, da gostje niso pokazali tehnično dovršene igre, temveč taka moštva, pa če že tako lepo igrata, niso za naše občinstvo. Hakoah je gladko izgubila 4:0.

Vse prvenstvene tekme so končale z enakimi rezultati. Jadran, ki je pokazal v zadnjih nastopih lepo znanje nogometa, je gladko podlegel Slavatu 4:1. Natakariji so pa prišli z znano nad Reko do prvih točk. Tudi v prvem razredu ni bil nasprotnik Hermesu nevaren, Ambiciozna Grafika bo morala zopet nazaj v drugi razred, ako se pri zletu mizi drugače ne ukrene, in prvi razred ne reorganizira. Mariborska prvenstvena tekma med Itapdom in Zelenkariji, ki je končala z 1:1 neodločeno, je pa bila ena najlepših tekem v tej prvenstveni ligi. Prvak Maribora je zopet Maribor, ki bo najbrže prišel v finalno tekmo za prvenstvo Slovenije.

SK Mladika je igrala v Domžalah proti pokrajinskemu prvaku Disku, in podlegla z rezultatom 5:1 (4:1).

Moštvo Primorja je pa gostovalo dva dni v Soliji proti Fe. Levski. Igra prvaka dne ni bila ravno na višini, igralci Primorja precej izmučeni od potovanja niso nudili poseben odpor. Podlegli so s 4:1. Drugačnena je bila pa igra drugi dan. Primorje je lepo zahkrlo in le po sreči so znagali domačini, in še to z zelo pičlim rezultatom 1:0.

Srečni znagovalec v tekmi za zvezni pokal Sašk je igral v nedeljo prvo finalno tekmo s Sandom. Končala je neodločeno s 2:2, prihodnjo nedeljo se vrši v Subotici druga tekma, ki bo odločila pokalnega prvaka Jugoslavije. Skoraj golovo bo pripadla ta čast Sandu.

Glavni dogodek nedelje je bila mednarodna tekma z Bolgari, za Balkanski pokal. Kakor je bilo pričakovati, je znagala naša reprezentanca, s pičtim in tudi srečnim rezultatom 1:0. Te zmagne naše moštvo ni zadušilo, ker so igrali Bolgari veliko boljše. Naše moštvo je v drugem polčasu skoraj popolnoma odpovedalo. S to zmago je prišla Jugoslavija v konkurenci za drugonastopni balkanski pokal, na prvo mesto. Imamo pa največ izgledov, da si to trofejo tudi prikratk priborimo.

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Torek, 21. aprila: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Cas, plošče, borza. — 18.00 Radio orkester. — 19.00 Dr. I. Rakovec iz življenja predpotopnih živali. — 19.30 Dr. Iv. Grčič, avtor: Nemščina. — 20.00 Satirne večer izvajajo pevsko društvo »Ljubljana«. Uvodno besedo govori dr. A. Dolinar. — Samospevi g. Dragota Zagarja. — 21.15 Radio orkester.

Sreda, 22. aprila: Opoldanski program odpade. — 18.00 Radio-orkester. — 19.00 V. M. derndorfer: Ljudska medicina med koroskimi Slovenci. — 19.30 Dr. N. Preobraženski: Rusčina. — 20.09 Samospevi gde. Milene Verbič. — 21.00 Koncert radio orkestra. — 22.00 Casovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Sreda, 22. aprila.

Belgrad: 12.15 Koncert Radio-orkestra. — 17 Vokalni koncert. — 17.30 Popoldanski koncert. — 20 Tamburaški koncert. — 20.30 Vokalni koncert. — 21 Plošče. — 21.50 Operne arije. — Zagreb: 13.30 Novice. — 20 Praga (koncert). — Budapešt: 12.05 Koncert. — 17.30 Madjarske pesmi. — 19 Koralni koncert. — 20 Prijelni večer: nam koncert orkestra. — Dunaj: 13.10 Plošče. — 15.25 Koncert. — 20.05 »Die sieben Schwaben«, opera (Milfolt). — Milan: 12.15 Pesta glasba. — 19.15 Pesta glasba. — 20.45 Komedia. — 21.20 Simfonični koncert. — Praga: 19.30 Operna glasba. — 20 Berlin. — Langenberg: 20 Prenos z dežele. — 21.30 Pevski koncert. — Rim: 17 Pester konec. — 19.50 Plošče. — 21 Opera. — Berlin: 20 Prenos z dežele. — 21.40 Koncert. — Kalovice: 20.30 Koncert. — Mühlaeker: 19.15 Koncert orkestra. — 20 Prenos z dežele. — 21.30 Koncertni večer. — 22.45 Kvarlet. — London: 12 Orgle. — 12.45 Radio-orkester. — 20.35 Koncert voljske godbe. — 22.30 Plesna glasba. — Mor. Ostrava: 17.30 Koncert Radio orkestra. — 18.05 Orkestralni koncert. — 19 Praga. — Leipzig: 20 Prenos z dežele. — 22.30 Plesna glasba.

Bob. »Toda z inšpektorjem Blissom ne bo igrača. Charlie, previdni boste morali biti, sicer vas zapro.«

Chan je prikimal. »Nove izkušnje se na tej veliki celini kar zbirajo nad mojo glavo. Policijski detektiv Chan osumljen umora Morda se bom nekoč temu še smejal, ko bom doma. Sedaj mi pa ne gre na smeh. Tedaj lahko noč.«

»Se en hipl! Kaj pa v torej popotne? Madden pričakuje tedaj sla z biseri, jaz pa ne vem več, kako bi se izgovarjal.«

»Je še dva dni časa.« Dotlej se lahko še marsikaj zgodil!

V ponedeljek jutraj po zajtrku se je pojavil Will Holley.

»Zopet tukaj?« je černo zarenčal Madden. Dobra volja se mu čez noč ni povrnila.

»Gibnemu žurnalistu, kakršn sem, ne sme uiti umor, ki se je v teku dolgih let prvič zgodil v teh krajih.« Ponudil je milijonarju časnik. »Sicer pa je tu jutranja izdaja iz Los Angelesa. Najin razgovor se blesti na prvi strani.«

Maddena pa to ni zanimalo. Čez njegove rame je Bob čital naslov: »Pričakovati je splošnega razcveta, pravi znameniti borjaneec, P. J. Madden, ki je na svoji farmi dovolil intervju, napoveduje povzdigo kupčije.«

Finančni magnat je z vidnim dolgočasjem preletel članek. Ko je končal, je vprašal: »So to prinesli tudi newyorški listi?«

»Povsod po vsej deželi! Vi in jaz sva postala čez noč slavna, gospod Madden. Kaj pa je z ubogim Louiejem?«

»Ne sprašujte me! Madden je nagubančil čelo. »Neki totec ga je zaklal. Vaš prijatelj Eden vam o

tem lahko pove kaj več kakor jaz.« Renčaje je odšel iz sobe.

Bob in Holley sta nekaj časa kar obstala; potem sta odšla na dvorišče. »Prostaka sirovost,« je zaskripal urednik. »Louie je bil tako dobra duša. Namigujejo, da je bil umorjen v avtu?«

Bob mu je povedal, kar je vedel in znal. Sla sta vstran od hiše. »In koga sumite?«

»Thorna. Toda Charlie pravi, da je Louiejeva smrt postranska stvar in da bi bilo bolje, ko bi pravega morilca ne dobili takoj. Mogoče ima prav.«

»Najbrž. Saj tudi ni nevarnosti, da bi krivca kar prijel. Komisar je kakor kak starček, ki ne zna ne naprej ne nazaj.«

»A inšpektor Bliss?«

»Glasan hvastuč — pa tako spreten, da prime vedno napačnega. Pač pa je sodnik pametna glava, toda njega ne bo. Sedaj pa pojdiva pogledat malec tja, kjer ste snoči pustili avto. Pa tudi brzojavko imam za vas.«

Ko sta odhajala skozi dveri, je izročil Holley Bobu brzojavko. Hitro jo je prebral. »Papa mi sporoča da bo natvezel Maddenu, češ, da bo drevi odpotoval z biseri Draykott — le da se stvar zavleče.«

»Draycott?«

»To je znan zasebni detektiv, ki se ga papa večkrat poslužuje.« Nejevoljen se je zamislil Bob. »Tele ovinkarstvo se mi že gabi. Ni malenkost — miriti Maddena. Morda pa se dotlej vendar še kaj zgodi.«

Preiskala sta mesto, kjer je Bob ustavil. Videti je bilo precej koleznice, toda nikakih stopinj. »Celo moje so izginile,« se je čudil Eden. »Mislite, da je veter vse zabrisal?«

Spomini angleškega vohuna

London, 18. aprila.

Mnogi tukajšnji listi objavljajo senzacionalne spomine Sidneya Georga Reileya, ki je eden najznamenitjših pojavov v galeriji evropskih vohunov. Temu se je svojačasno posrečilo, da se je vtihotopil v sovjetsko čezvračko, da, vtihotopil se je celo v najvišje sovjetske kroge, kjer je deloval pod imenom »sodrug Relinski«.

Spomine Reileya je kupila londonska agencija »London General Press« od njegove žene, bivše igralka Pepite Bobadillo. V prvem delu svojih spominov pripoveduje Reiley, ki je deloval v službi načrta, po katerem bi se zrušili sovjetski s pomočjo lotiškega odreda, o svojih prvih korakih za časa bivanja v Rusiji.

»Poslan sem bil v Rusijo, da preskrbim pojasnila o načrtu, ki sta ga izvajala boljševiška voditelja Lenin in Trockij. Države Velike antante so hotele Rusijo zaplesti v vojno z Nemčijo, ker so se bale, da se bo Nemčija, ko se osvobodí sovjetske fronte, močno ojačila. Naloga, ki sem jo imel storiti, je bila zelo težka. Moral sem izvesti eksplozivno protirevolucionarnega pokreta v Rusiji in izkoristiti razpad rdeče vojske. Rdeči vojaki so na belih frontah dezertirali kar v množicah. Ko sem ocenil celokupni položaj, sem se odločil, da pridobim nekaj vojaških oddelkov in obvladam

Moskvo. Sam sem izdelal podroben načrt, čeprav so avtorstvo tega načrta pozneje pripisovali Lokhartu. Imel sem na razpolago vohune v Kremlju, ki so me obveščali o poteku tajnih konferenc v Leninovem kabinetu. Glavni moj informator je bil polkovnik Pride, eden najvplivnejših oficirjev sovjetskega generalnega štaba. Skozi njegove roke so šle vesti z arhangelske, Kolčakove in Kornilove fronte. Vse vojne navedbe in načrti so bili koncentrirani okrog njega in mnogo teh važnih dokumentov je prišlo preje v London, kakor pa v roke oficirju, kateremu so bili namenjeni. Počasi sem izvajal svoj načrt. Toda kmalu so se začeli neuspehi. Padla sta Kornilov in Kolčak in bele armade so razpadle. S tem se je ta načrt izjalovil.«

Boljševiki so zvedeli o Reilejevem delu in so, da bi ga spravili s poti, organizirali napad na angleško poslaništvo v Petrogradu. Reiley pripoveduje o tem sledeče:

»Doma smo zažgali vse papirje in dokumente, nakar sem odšel na angleško poslaništvo, kjer bi se sestal s pomorskim atašejem kapetanom Crombeyem. Zmenila sva se, da se dobiva v neki slaščičarni. Toda čakal sem ga zaman celo uro. Nato sem se odločil za drzen korak, da grem kar na poslaništvo. Ko sem stopil iz slaščičarne sem se ozrl na vse strani.

Zrak je bil čist. Edino na Vladimirskem prospektu sem srečal skupino tekajočih ljudi, pred katerim so se pasantje vsi v strahu umikali v bližnje veže. Slišal sem pokanje strojnih pušk. Stekl sem proti poslaništvu. Tam sem zagledal strašen prizor. Pred zgradbo je ležala cela kopica mrtvih rdečih vojakov. Pred poslaništvom so stali štirje oklopni avtomobili, na koncu ulice pa močan oddelek rdečih vojakov. Vrata poslaništva so bila vlomljena. Mrtvi pred sloopjem so bili dokaz, da je osebe poslaništva dobro branilo svoje življenje. Naenkrat sem zaslišal svoje ime. »Hej, sodrug Relinski!« mi je nekdo dejal. »Ali ste prišli pogledat naš rdeči karneval?« — »Zalibog sem se zakasnil. Kaj se je zgodilo tu?« Oni mi je začel pripovedovati, da je oddelek Čeke napadel poslaništvo, ker je dobil nalogo, da aretira nekega Reileya. Ko so čekisti vdrl v sloopje, je tajnik Woodcock stekel v prvo nadstropje in tam začel sezgati papirje. Na stopnicah pa se je zabarikadiriral kapetan Cromy. Z dvema revolverjema v rokah je sam celih 25 minut zadrževal čekiste, dokler se ni smrtno zadet zgrudil na tla.«

Reiley je po tem dogodku odpotoval v Moskvo. Ne vedo zanj natančno, če je še živ. Dve verziji govorita, da so ga ubili boljševiki, tretja pa, da se mu je posrečilo pobegniti v Sibirijo, kjer še danes živi.

Letalska nesreča romunskega princa. Prince Jurij Bibescu, predsednik mednarodne letalsko-sportne zveze, se je z letalom ponesrečil. On in trije njegovi spremljevalci so bili težko ranjeni, letalo pa je zgorelo.

Ali je na luni vroče ali mrzlo?

Sedanji ogromni daljnogledi povečajo zvezde v tako veliki meri, da je s pomočjo teh novih orjaških daljnogledov mogoče celo meriti toplino zvezd. Ena najboljših zvezdarn sveta je Mount Wilson, ki je, kakor poroča »Kosmos«, poskusila uspešno zmeriti mesečevo temperaturo.

Daljnogled ujame svetlobne žarke, ki se odbijejo od meseca in iz katerih toplote, oziroma topline morejo z gotovostjo sklepati na toplino telesa, ki je te žarke oddalo. Ugodno za merjenje luninih žarkov je to, ker mesec nima ozračja. Ozračje namreč vpliva na sprejembo toplote v žarkih, preden pridejo na zemljo. Zato pri merjenju vpliva na žarke samo zemeljsko ozračje, vsled česar so rezultati pač precej točni, ne pa popolnoma. Preiskava je dognala, da je na luni velikanska razlika med dnevom in nočjo, ki na mesecu traja vsak po 14 do 15 zemeljskih dni. Na tistem delu lune, ki jo obseva solnce, so zmehčili najvišjo temperaturo do +134° Celzija. Merjenje pasu ob mesečevem ekvatorju je pokazalo, da je tam temperatura med +47 do 134°. Tisti del meseca pa, ki ga solnce ne obseva, pa ima mraza —150° Celzija. Posebno zanimivo je bilo merjenje med popolnim luninim mrkom. Ob početku mrka je znašala temperatura +69° Celzija, ki je padla na —50°, dokler ni ob času popolnega mrka znašala —123°. Na koncu mrka je temperatura zopet kazala +66°.

Iz tega sledi, da se temperatura mesečevih tal spreminja skoraj v hipu, kakor se spreminja obsevanje. To je napolnilo učenjake, da se pečajo z vprašanjem, iz kakšnih snovi je mesečeva skorja. Na vsak način je mesečeva skorja slab prevodnik toplote in zelo temna, kajti mesec odbija samo 14. del svetlobe, ki pada nanj, med tem ko Venera odbija šestino svetlobe, ki jo dobiva. Iz teh obeh podatkov: da je materija tenina in da toploto slabo prevaja, moremo sklepati, da, kakor pravijo učenjaki, mesečeva površina sestoji iz kamna plovca ali iz vulkanskega pepela. Doslej so učili, da je na luni led. To pa ne bo držalo, ker je dokazano na luni tako visoka temperatura. Pa tudi, če bi bil led, bi se morale delati pare, ki jih pa nikjer ni opaziti.

Smešnice

Sodnik: Obtoženi ste, da ste ukradli pet kokoši, štiri race in dve kozi, in pravite, da tega niste storili.

»Da, gospod sodnik!«

»Ali lahko prepusite svojo zadevo odvetniku da vas brani? Imate kaj denarja?«

»Ne, gospod sodnik, denarja nimam prav nič!«

»Morda imate kake premičnine, iz katerih bi se dal dobiti denar?«

»Da, gospod sodnik, imam pet kokoši, štiri race in dve kozi...«

»Kako je mogoče, da ima pismonoša Brzee, ki je bil pred kratkim vpokojen, 200.000 dinarjev premoženja?«

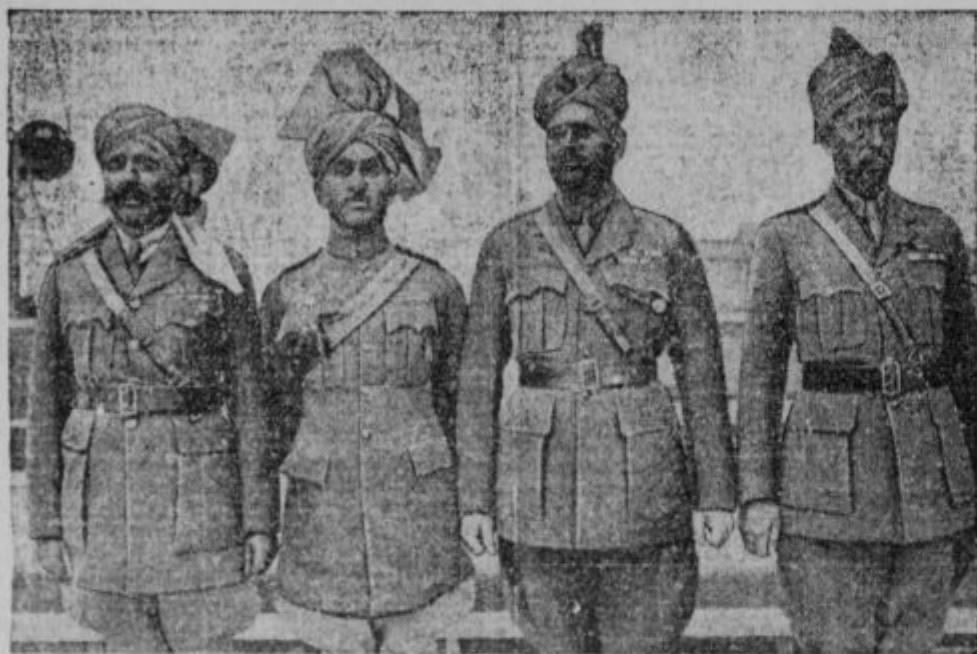
»Brzee je vzor varčnosti. V svojem življenju ni kadil ne pil in ne delal dolgo in ne kupoval na obroke; skratka: vsak dinar je desetkrat obrnil, predno ga je izdal.«

»In na ta način je toliko privarčeval?«

»Da in razen tega mu je pred kratkim umrla teta, ki mu je zapustila 200.000 dinarjev.«

Eksotični gostje na severnem tečaju. Obenem z Wilkinsovo podmornico »Nautilus« bo poletel na severni tečaj tudi zrakoplov »Graf Zeppelin«. Družina severnega medveda: »Zdi se mi, da smo postali že nekoliko starinski.«

Ladijski ordonaneni častniki za angleškega kralja. Štirje majorji indijske armade so bili poklicani na službovanje pri angleškem kralju na londonskem dvoru.

Katastrofa na morju

Dne 1. aprila se je potopil pri Gibraltarju, 40 milj od Malage, francoski oceanski parnik »Florida«, v katerega je zadela angleška vojna ladja za letala »Glorious«. Očividci, ki so bili rešeni, pripovedujejo sedaj o katastrofi takole:

Parnik »Florida« je usodnega dne plul iz Buenos Airesa v Barcelono skozi Gibraltar. Bil je čudovito lep, topel pomladanski dan. Potniki so na krovu opazovali manevre angleške sredozemske mornarice. Med angleškim brodom je bila tudi ladja za letala »Glorious«, s katere je z največjo lahkoto in gibčnostjo vzletalo in zopet gladko pristajalo kakih 15 do 20 letal. »Glorious« je ena najhitrejših angleških ladij za letala. Cesto je ladja preplula razdaljo od Londona do Malte prej kakor v 48 urah.

Ob 4 popoldne se je vlegla na morje gosta megla. Sirene »Floride« so pričele tuliti. Od minute do minute so se ponavljali varnostni signali. Vedno gostejša megla je kot tančica ovila ladje. Francoski parnik je počasi poskušal priti iz nevarne okolice. Toda že nekaj minut pozneje se je poleg zdaj bližajočih zdaj oddaljujočih se sirenskih glasov angleškega brodomja nenadoma čisto tik »Floride« oglašila sirena angleške ladje. »Florida« je zopet signalizirala svoje svarilo. Odgovorile so ji zopet angleške sirene, sedaj pa čisto tik ladje. »Floridin« častnik, ki je stal na zadnjem koncu ladje, je naenkrat opazil iz megle se bližajočo orjaško ladjo »Glorious«. V tistem hipu se je angleška ladja že zarila v francosko. Na »Floridi« je bil prednji krov in pa medkrovje v

hipu raztrgano. Ker je bilo morje mirno, je kljun angleške ladje ostal v notranjosti francoske. Začel se je klic: »Reši se, kdor se more!« In že so dirjali potniki, ženske z otroci v naročju so klicale svoje može, nastalo je strašno prerivanje in panika med potniki vseh treh razredov. Najlažje so imeli potniki 1. razreda, ki so s svojega krova lahko kar poskakali na angleško ladjo, ki je ostala nepoškodovana. Častnikom se je posrečilo paniko hitro zaježiti. Obe ladji sta stali v enaki višini. Bilo je rešenih že kakih sto potnikov, ko sta priplula dva angleška razdirača torpedovk. Medtem se je začela »Florida« počasi pogrezati. Angleški častniki so takoj začeli pomagati reševati ponesrečence, ki so se ponesrečili, ko je angleška ladja razbila notranjost francoske. Reševanje živih, ranjenih in mrtvih je trajalo dve uri.

Poveljnik francoske ladje, Blanc, je ves čas stal na svojem poveljniškem mostu in mirno ukazoval, kako naj se vrši reševanje. Ženske in otroci pa so stali okrog njega in jokali, široko odprte oči so pričale o prestani grozi, vsi pa so spraševali, kdo je mrtev in koliko je mrtvih. Mrtvi so bili predvsem tisti, ki so bili v tistem delu ladje, ki je bil razdejan. Nekaj težko ranjenih je umrlo že na krovu »Floride«, nekaj na potu na Malago, vsega skupaj pa je bilo mrtvih 35 in 20 težko ranjenih. Žrtve katastrofe so bili večinoma vračajoči se izseljenci v medkrovju, ki so se iz južne Amerike vračali v svojo domovino, Francijo, Španijo in Italijo.

Nikodemi v Rusiji

»Dne, pariški tednik Kerenskega, prinašajo zanimivo pismo o »Nikodemih«, ljudeh na vodilnih mestih pod sovjeti. Prikrivajo svoje versko prepričanje, da bi lažje pomagali kristjanom. Njih nevidno delovanje ima velike posledice. Ruska emigracija redno obžaluje cerkev v domovini, češ, da je brez šol in duhovniškega naraščaja. A Bogu je mogoče tudi to, kar se zdi nemogoče nevernim ljudem. Za javnost prepovedana semenišča se razvijajo pač v katakombah.

Tako je delovala, po podatkih M. Artemjeva, v Moskvi tajna bogoslovna akademija, ki jo je dovršilo v letih 1925—1929 do 250 duhovnikov. Ta teden je razkrinkala »Večernjaja Krasnaja Gazeta« voditelja neke vremenske opazovalnice v Turkestanu. Izkazalo se je, da je bil redovnik, duhovnik, ki je vsak mesec žrtvoval deset odstotkov svoje plače tajni bogoslovski šoli, kjer je bil slušatelj. Koliko je moral prestati pa preganjani menih! A vendar ni bil sam. Moral je imeti stanovske tovariše po šoli v kraju s pretežno muslimanskim prebivalstvom.

Nedvomno deluje na Ruskem več sličnih tajnih semenišč. »Komsomolskaja pravda«, organ komunistične mladine, je pred kratkim poročala, da so razkrinkali pravoslavna ško-

Metuzalem potuje po Evropi. Najstarejši človek sveta Turek Zaro aga, ki trdi, da je star 157 let, se je iz Amerike pripeljal v London, odkoder bo potoval v Nemčijo in dalje po Evropi.

fa v osebi primarija, ki je vodil veliko bolnišnico v nekem središču Turkestanu.

V Petrogradu je umrla žena zdravnika, velika dobrotnica, ki je bila zelo priljubljena v delavskih okrajih. K pogrebu je prišlo celo več komunistov. Na svoje presenečenje so zagledali duhovnika in cerkvene pevce. Izkazalo se je, da so molili za rajno — samostansko sestro. Vročna vera sličnih pravičnikov dela čudeže.

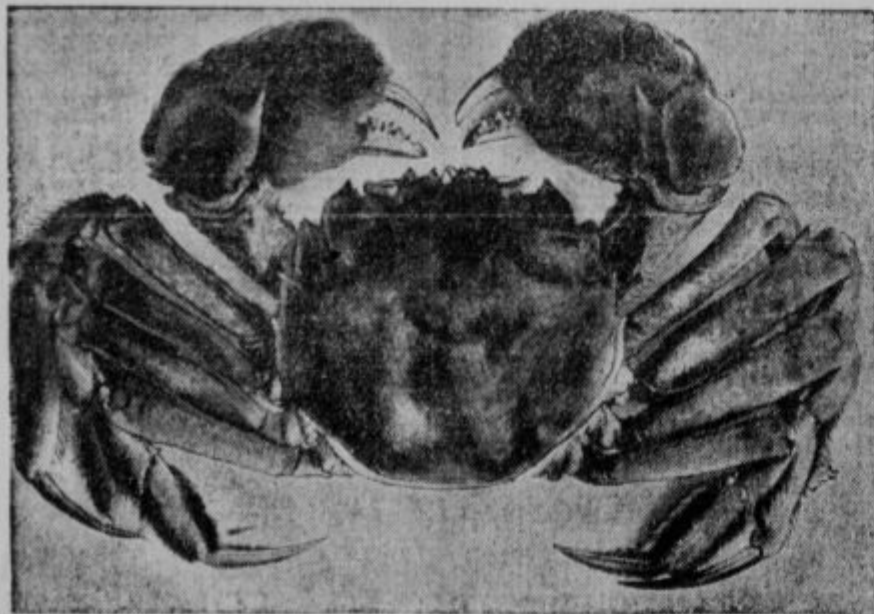
»Brezbožnik« je tožil, da je širilo osebe državnih osrednjih restavracijskih delavnic v Moskvi posnetke podobe Državne Matere božje. Ta slika je bil bajke prikazala v Kolomenskem, starem letovišču moskovskih carjev, dne 2. marca 1917, prav takrat, ko je zapustil car Nikolaj II. svoj prestol. Krščanska Rusija ponižno nosi križ, ki ga ji je naložila Previdnost, in pričakuje vstajenja.

Katoličanstvo v številkah

Prelat dr. Innitzer na Dunaju je predaval o verstvih na svetu.

Govornik je navedel, da šteje po sedanjih podatkih prebivalstvo zemeljske oble 352 milijonov katoličanov, 304 milijone konfucijcev, 240 milijonov muslimanov, 224 milijonov Indijcev, 164 milijonov protestantov, 140 milijonov budistov, 137 milijonov pravoslavcev, 132 milijonov malikovalcev, 16 milijonov šintoistov, 16 milijonov Židov in 76 milijonov ljudi nedoločene veroizpovedi.

Povojni razvoj katoliške cerkve kaže veliko notranje delovanje in razmah misijonov. V povojnih letih je bilo na novo ustanovljenih 48 apostolskih prefektur, 34 vikarijatov, 57 škofij in 10 nadškofij. Katoliški misijonarji se udeležujejo predvsem na Vzhodu in se posebno zanimajo za cerkveno edinstvo.

Zival, ki ogroža severnonemško ribištvo. V Labi in njenih pritokih se je nenadoma pojavila v velikih množinah neke vrste rakovica. Zival, ki jo je privlekel s seboj najbrže kak vzhodnoazijski parnik, se množi silno hitro in prežene vse ribe. Če se ne bo posrečilo rakovce iztrebiti, preti ribištvu v Labi, v Vzhodnem in Severnem morju velika nevarnost.